

arxiu del
centre excursionista
de terrassa

quarta època - maig / agost 1981 - N.º 25

SUMARI:

Inauguració del nou local.

«Notes sobre la història del nou local», per Eduard Vives i Noguera.

«Itineraris romànics del Vallès Occidental (XXII i XXIII)», per Mateu Fusalba i Bosc.

«Els petits avencs de la nostra muntanya (IX)», per X. Badiella i E. Buil.

«Les guies excursionistes de Josep Iglésies i Joaquim Santasusagna (1929-1934)», per Joan Tort i Donada.

«Les confessions d'un excursionista», per Ramon Cabeza i Sabater.

«Les tarteres del Pedraforca amb esquís», per F. Isern i J. Molins.

«L'avenc de Can Pobla», per X. Badiella i E. Buil.

CRÒNICA: Actes i conferències. 45 Marxa Excursionista de Regularitat de Catalunya. 50 Diada de Germanor a El Guitart, per Francesc Dalmasas i Capella. Exposició de relleus de terracota. Festivitat de Sant Bernat de Menthon. XXXIII Campament Social d'Alta Muntanya 1981.

Biblioteca: Obres ingressades per donatiu, adquisició i subscripció. Publicacions de l'entitat.

Secció d'Esquí: Assemblea Anual Reglamentària. Crònica d'Activitats.

Grup d'Esquí de Fons: Memòria 1980-1981. Universiada.

Secció d'Investigacions Subterrànies: El nou estatge de la S.I.S. Campanya d'estiu a Cotiella (Osca). Salvador Vives, membre de la S.I.S., president de la Federació Catalana d'Espeleologia.

PORTADA:

Façana del nou local del Centre Excursionista de Terrassa (Fotografia de S. Vives i Jorba).

arxíu
del

centre excursionista de terrassa

Adherit a la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana d'Esquí
Institució Catalana d'Història Natural

QUARTA ÈPOCA — MAIG / AGOST 1981 — N.º 25

INAUGURACIÓ DEL NOU LOCAL

Resum del parlament pronunciat per n'Antoni Serra i Sorribes en l'acte de la inauguració del nou estatge social del nostre Centre, el dia 9 de maig del 1981.

«Com bé sabeu, el moviment excursionista sorgí al nostre país a les darreries del segle passat com una necessitat cultural, científica i d'estudi de la natura, de les nostres terres i dels costums de llurs habitants. Ben aviat la nostra Ciutat s'incorporà a aquest moviment i l'any 1910 es fundà el Centre Excursionista de Terrassa. De llavors ençà l'excursionisme ha sofert una evolució, prenent un caire cada cop més esportiu. Malgrat això hem de remarcar que moltes entitats excursionistes, en les que hi podem incloure la nostra, han sabut harmonitzar aquesta tendència amb els ideals originals que l'excursionisme preconitza, bo i adequant-los al moment present.

Paral·lelament a les vicissituds viscudes en el decurs d'aquesta evolució, el nostre Centre ha anat ocupant diferents locals que, en ser cada vegada més amplis, han permès desenvolupar millor la seva vida social. I això ha estat, sens dubte, un factor important ja que ha potenciat notablement la realització de cursets, seminaris, conferències i actes en general.

El local on érem fins ara, i que ja era el tercer que des de la seva fundació el Centre ocupava, va començar a ser insuficient per encabir les diferents seccions; la sala d'actes no era d'allò més idònia per a les funcions a què es destinava i, en general, totes les dependències s'envelliren amb el pas del temps. Aquesta situació féu que les darreres juntes directives del Centre es plantejessin seriosament la necessitat de cercar un nou estatge. Malauradament totes les temptatives portades a terme foren in-

fructuoses, no pas per manca d'entusiasme dels qui les realitzaren, sinó per problemes econòmics.

Quan, ja fa més de dos anys, entrà en funcions l'actual equip directiu de la nostra Entitat, la situació s'havia agreujat notablement. Això féu que una de les primordials tasques que ens plantejàrem fos l'agençament i possible ampliació del local del carrer Sant Pere. Llavors no ens passà ni per la imaginació la possibilitat de cercar-ne un de nou. Però, poc temps després, gràcies a les encertades gestions d'alguns socis, començà a fer-se realitat l'antiga aspiració de la nostra Entitat. L'Institut Industrial de Terrassa ens posava a la nostra disposició la seva antiga seu del Raval de Montserrat, edifici de notable vàlua artística, històrica i política per a la nostra Ciutat.

Ara, un cop finalitzades les obres d'agençament, el Centre disposa d'un estatge prou apropiat per a desenvolupar-hi la seva vida social. I, justament per això, cal no deturar-nos aquí. Hem d'omplir de vida aquesta casa, donar-li un contingut tot potenciant i millorant les nostres activitats socials. Ara també tenim l'oportunitat d'obrir-nos més a la ciutat oferint-li l'ús d'aquestes dependències i, com sempre, col·laborant amb les seves activitats culturals i esportives.

No voldria pas acabar aquest breu parlament sense dedicar uns sincers mots d'agraïment a tots aquells que han col·laborat en les obres d'agençament d'aquest local. Vull remarcar el nostre reconeixement a l'Institut Industrial de Terrassa per haver-nos refiat el valuós patrimoni que aquest edifici representa i a la Caixa d'Estalvis de Terrassa que, amb el seu decidit recolzament econòmic, ha finançat gran part del pressupost de les obres realitzades.

Seria molt llarg fer esment dels noms de tots aquells qui, d'una o altra forma, han col·laborat en fer possible que avui puguem gaudir d'aquest flamant local. No és pas el mèrit d'uns pocs, sinó el treball i l'abnegació d'una bona colla d'entusiastes. A tots ells, en nom del Centre Excursionista de Terrassa, em plau d'expressar-los el més sincer i emotiu agraïment.

Sens dubte, avui encetem una nova etapa de la vida de la nostra Entitat i crec que podem estar ufanosos d'haver sabut recollir l'herència de setanta-un anys de labor excursionista i que ara hem de projectar cap a l'esdevenidor. La nació catalana així ens ho exigeix.»

NOTES SOBRE LA HISTÒRIA DEL NOU LOCAL

Per **Eduard VIVES i NOGUERA**

Un dels pocs edificis històrics que encara queden a la nostra ciutat és el que actualment ocupa el Centre Excursionista, al Raval de Montserrat número 13. Aquest casal centenari ha sofert moltes vicissituds al llarg del temps i tot seguit intentarem resumir-ne algunes.

Remenant papers de l'Arxiu Històric de Terrassa, hem pogut saber que damunt el solar que ocupava una de les torres de l'antic Portal Cremat o Portal de n'Aimerich, fou construïda al segle XVIII una caserna militar, que serví durant alguns anys com a «Cuartel de la Villa». A principis del segle XIX, aquesta caserna estava quasi bé en runes(*), els regidors de la Vila s'havien negat diverses vegades a reconstruir-la, malgrat els requeriments del corregidor militar de Mataró i de les fortes sancions que aquest els hi imposà. Com en aquell temps l'Ajuntament no disposava d'uns locals adequats a les seves funcions, l'any 1834 es decidí sol·licitar al Governador provincial l'autorització corresponent per enderrocar les restes de la caserna i construir en el mateix lloc la primera Casa de la Vila.

Així fou com el 27 de maig de 1835 l'Ajuntament obrí una subhasta pública per a la construcció d'aquest edifici, i el dia 3 d'agost següent el mestre d'obres terrassenc, En Jacint Matalonga, començava les obres amb un pressupost de 3.285 lliures catalanes. El 30 de maig de 1836 fou inaugurat el nou Ajuntament i la corporació municipal s'hi traslladà amb totes les seves dependències.

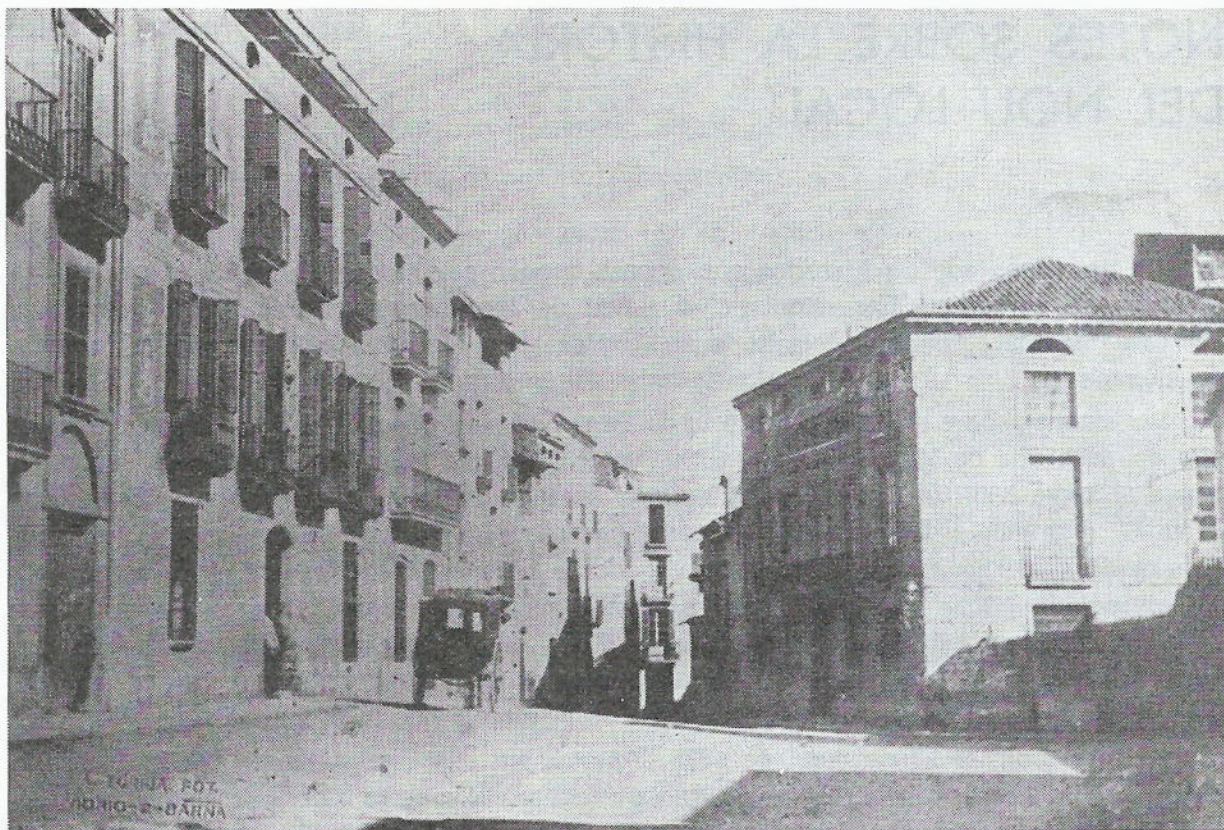
D'aquesta època és l'estructura general del casal, les torres que decoren la façana principal, entre les que hi havia el rètol amb el nom de «Casas Consistoriales», les voltes i columnes de la planta baixa també són d'aquest temps .

El 27 d'agost de 1842, s'encarregà al constructor Agustí Alland la confecció de la barana del balcó principal i les dels balcons laterals, amb un cost de 2.400 pessetes, però amb la condició de que havien d'ésser foses en una fundició de la Vila.

Però l'administració de la Ciutat precisava cada cop més espai i més dependències, i ben aviat aquest edifici es quedà petit, això féu decidir al Consistori a cercar nou local, i així fou com en la sessió extraordinària del primer d'abril de 1898, l'Ajuntament i la Junta d'Associats de l'Institut Industrial acordaren permutar l'edifici de les Cases Consistorials, afegint-hi la suma de 45.000 pessetes i del que disposava com de «propis comuns per quieta i pacífica possessió», canviant-lo pel de l'Institut Industrial intallat al Raval núm. 22 que posseïa des de l'any 1877.

El mateix mes d'abril de 1898 ja s'installa l'Institut Industrial als seus nous locals, iniciant una sèrie de reformes per tal d'adequar les dependències a les seves creixents activitats. De moment l'Institut no necessità tot l'espai del nou casal, i llogà la planta

(*) A.H.T. - Documents de 1791 a 1795.

El Raval (any 1877). A la dreta, l'edifici de les «Cases Consistorials». Foto: Arxiu Biblioteca Soler i Palet

baixa als senyors Galí i Arch, que hi installen el Cafè Català. També transformà el segon pis en habitatge de consergeria. Aprofitant l'època de creixement industrial de principis de l'actual segle, l'any 1901 l'Institut disposa d'alguns diners per encarregar la decoració del saló de sessions al gran artista del modernisme català, Alexandre de Riquer, que aquells anys residia a Terrassa.

Riquer dissenya la decoració general del saló i pinta els plafons centrals de la capçalera i que avui es troben dipositats al menjador de la casa-museu Alegre de Sagrera. Comença també la pintura del plafó del sostre, que deixa inacabada per desavinences amb l'Institut, davant d'un pressupost tan elevat (40.000 pessetes) com el que ha presentat l'artista per acabar la decoració.

L'any 1903 rescindint el contracte amb el Cafè Català, passen a ocupar la planta baixa «El Seguro Tarrasense» i «La Constructora Tarrasense». Davant la necessitat de poder disposar del saló de sessions, l'any 1904 la directiva de l'Institut encarrega a l'artista terrassenc en Joaquim Vancells, que acabi la decoració de la sala. Vancells, gran amic i seguidor d'en Riquer en el «modern styl», reprèn la tasca amb un pressupost molt més reduït i amb la condició única de poder realitzar ell tota l'obra completa. Així Vancells dissenya els vitralls, les llànties, el mobiliari i l'enteixinat del saló, ornamentant tota la decoració amb un original motiu; les flors i les fulles del baladre. Finalment l'any 1905 acaba de pintar les teles que decoren les parets amb allegories a la indústria, deixant acabada la

sala dins el més acurat estil modernista d'aquella època, i així és tal com ha arribat als nostres dies.

Seguint amb les reformes començades, la directiva de l'Institut encarrega a l'arquitecte Lluís Moncunill la reforma de la gran escala de marbre d'accés al primer pis, deixant-la com és actualment molt més reduïda. També s'encarrega d'acabar les golfes i convertir-ne el trespol en un tercer pis, aixecant la teulada, atirantant la façana que queia endavant i adequant pràcticament tot l'edifici a l'estructura de la voluminosa sala (14 x 7 x 7 m.) que va dissenyar Riquer.

L'any 1906 queden acabades aquestes reformes, retocant la façana i la cornisa, tot el casal té un nou aspecte. L'onze de febrer del mateix any és solemnement inaugurat el saló de sessions amb l'assemblea general d'associats de l'Institut.

L'Institut Industrial l'any 1913. Foto: Arxiu Tobella.

Les tasques de l'Institut són cada cop més nombroses i marquen la pauta de les activitats industrials terrassenques, els locals de l'Institut funcionen a ple. Així l'any 1934 es fan noves reformes, s'arregla la resta del primer pis amb una sala de juntes i el despatx de la directiva. A la part dreta de la planta baixa s'hi installa la Cambra de Comerç, a la part esquerra la sala de comissions i la biblioteca tècnico-tèxtil.

Però aquesta intensa activitat es trobarà aviat interrompuda pels esdeveniments de l'any 1936, el 30 d'agost del mateix any, després dels fets ocorreguts, s'installa als locals de l'Institut, el Comitè d'Indústria. El 5 de novembre del mateix any l'Ajuntament acorda incautar-se del casal perquè l'ocupi la delegació del Departament d'Economia de la Generalitat.

El 26 de gener de 1939, com a conseqüència de l'entrada a la Ciutat de les tropes franquistes, ocupa els baixos de l'edifici la Comandància Militar de la Ciutat. El 31 de gener del mateix any, l'Institut reprèn les activitats en el seu local, constituint-se definitivament el mes de juny com a «Servicio Sindical Instituto Industrial», incorporat a la «Central Nacional Sindicalista».

Poc a poc l'Institut torna a les seves tasques i normalitza llur situació, després de la dura etapa de la post-guerra, i d'acord amb el creixement industrial dels anys cinquanta, el 3 de juliol de 1952, l'Institut es trasllada al seu edifici del carrer de Sant Pau, que actualment ocupa. Desallotjats els locals del Raval, passa a ocupar-los la «Sede Local de la F.E.T. y de las J.O.N.S.», a la planta baixa s'installen les oficines i la redacció del periòdic «Tarrasa». Al primer pis, el despatx de la «Jefatura local de la Falange», i la sala d'actes d'on prèviament s'han retirat les pintures d'Alexandre de Riquer.

La seu de la Falange va funcionar fins a finals dels anys seixanta, en què el local del Raval queda pràcticament sense activitat. L'any 1970 resta ja definitivament tancat, sofrint llavors una seriosa expoliació del mobiliari existent i un notable deteriorament dels seus interiors. Amb el trasllat de la redacció del periòdic local a la Rambla, resta tot el local sense ús. El mes de setembre de 1979 la Junta Directiva de l'Institut Industrial acorda llogar la seva antiga seu social al Centre Excursionista de Terrassa, i tal com expressà el mateix Institut «... posar-lo al servei de la cultura de Terrassa, confiant-lo a una entitat eminentment significativa, que es dedica a tots els aspectes de la vida cultural ciutadana, des de l'activitat esportiva fins a la investigació científica».

El mes de juliol de 1980 comencen les obres d'agençament del nou local social amb un pressupost de cinc milions de pessetes. Els baixos del casal queden dividits, reservant-se l'Institut la part esquerra per tal de posar-hi una botiga. Mentre la part dreta corresponent al Centre, és arreglada com a sala d'estar, servei de bar i secretaria. El primer pis es conserva amb la mateixa estructura original, restaurant l'antiga sala de sessions i recuperant part del mobiliari original; es refà també tota la sala de juntes que era buida, i el despatx de la direcció es converteix en biblioteca. El replà de l'escala i antesala s'arreglen com a galeria d'exposicions. Al sota-escala es construeixen uns serveis sanitaris.

El segon pis, antiga vivenda de consergeria, és redistribuït per tal d'instal·lar-hi les seccions Infantil, Juvenil, d'Esquí, de Ciències Naturals, d'Investigacions Subterrànies i d'Alta Muntanya. A les antigues golfes del tercer pis s'hi construeixen diverses dependències, una destinada a magatzem, una altra com a sala de cursets, una petita saleta de jocs

i reunions, i a la resta del pis s'hi instal·len els «ping-pong». Per tal de rematar les obres, s'arregla el terradet i el dipòsit de l'aigua a la sortida del teulat. Es clou el conjunt general de les obres amb la reconstrucció de la cornisa de la façana i una pintada general a tot l'edifici tant per l'exterior com per tot l'interior.

El 9 de maig de 1981, és solemnement inaugurat el nostre nou local i totes les seves dependències, encetant així aquest venerable edifici una nova etapa que esperem sigui pròspera, molt dilatada, i plena de vida.

BIBLIOGRAFIA

- Benet, R., 1953. Joaquim Vancells. L'home i l'artista. Edic. Figures i Paisatges. Barcelona.
- Cardús, S., 1960. Terrassa Medieval. Visió Històrica. Gràf. Morral
- Institut Industrial, 1986-1904. Llibre d'Actes, vol. 2.
- Pi de la Serra, P., 1979. L'ambient cultural a Terrassa, 1877-1977.
- Ragon, B., 1929. TERRASSA. Historials i efemèrides. Gràf. Ventayol, pp. 113-116.
- Ragon, B., 1944. «Edificis centenaris. El Instituto Industrial». Periòdic TARRASA, 10 febrer, 1944.
- Ragon, B., 195...? Els Carrers de Terrassa l'any 1900. Gràf. Morral.
- Ragon, B., 1972. TERRASSA 1936-1939. Tres anys difícils de guerra civil. Gràf. Marcet.
- Torrella Niubó, F., 1975. Cien años del Instituto Industrial. Edit. Fund. Soler i Palet.
- Ventalló, J., 1879. TARRASA antigua y moderna. Ensayo histórico. Gràf. La Industrial.

ITINERARIS ROMÀNICS DEL VALLÈS OCCIDENTAL

Per Mateu FUSALBA i BOSCH

XXII

COLL DE L'OBAC, CARENA DE LA CORBA, TURÓ DEL ROURE MONJO, SERRA I TORROTA DELS CUPOTS DE L'OBAC, SERRES DE CARDÚS I COLL DELS AVELLANERS, COLL CARDÚS, CARRETERA DE TERRASSA A MANRESA, RUÏNES DEL FORN DE CALÇ I COLL DE CAN BOIXERES, ESTACIÓ DE VILADECAVALLS, ESGLÉSIA DE SANT MARTÍ DE SORBET A VILADECAVALLS.

Aquest itinerari que s'efectuà amb una nombrosa concurrència, el diumenge dia 26 d'Abril, possibilità la coneixença de la zona S.E. de les Serres de l'Obac, des de la pairalia que dóna nom a aquesta muntanyosa contrada, fins assolir la planura vallesana, terme amb la comarca del Baix Llobregat.

A causa de la terrible i dramàtica destrossa soferta a la petita conca del Torrent dels Avellaners, per a convertir-la en una dantesca zona de deixalles i escombraries ciutadanes, amb les seves permanents pires crematòries, pudents i sufocoses i que podem qualificar com a molest i angoixant espectacle, haguérem de modificar l'itinerari previst i seguir de faisó selvàtica i un xic incòmode pels cims de les carenes emboscades, des del Coll dels Avellaners, fins a la Casa i Coll de Cardús. D'allí per l'antic camí romeu de Montserrat, tallat i desaparegut per la nova carretera de Manresa, i des d'allí i després, dins l'espessor de la boscúria, s'ascendí i es guanyà el Coll de Can Buixeres, al peu d'un arruïnada i antic forn de calç. D'aquí, per bona ruta, s'arribà a l'estació del tren i al poble de Viladecavalls.

En aquesta població, vam visitar el que consistia el principal motiu d'aquesta difícil —ho diem pels canvis en el recorregut—, però bellíssima travessada i que consistí en l'apreciació de les restes romàniques, migrades i quasi inapreciables que conserva la vessant ponentina de la primitiva església de Sant Martí de Sorbet, avui dia totalment modificada i transformada com a parroquial de la nostra veïna població de Viladecavalls.

XXIII

GALLIFA, CANAL DE SANT SADURNÍ, COLL DE LA PINASSA, ESGLÉSIA DE SANT SADURNÍ, CAMÍ DELS CINGLES, PAIRALIA DEL SOBREGRAU, CAMÍ ANTIC DEL MAL GRAU, SANT PERE DE GALLIFA.

El diumenge dia 17 de maig, un grup de vint-i-dos consocis, assistiren a aquesta travessada artística i muntanyenca.

Del pintoresc poblet de Gallifa s'ascendí a la bonica i ombrejada canal que condueix al cim més altiu dels Cingles de Gallifa. Allí s'hi troba la notable ermita romànica de Sant

Sadurní, bellament situada al punt més alterós d'aquests espectaculars i vasts espadats careners. Aquest evocador monument, junt amb la seva (avui arruïnada) hostatgeria, es troba envoltat i quasi ocult al bell mig del seu reduït i elevat planell, per una espessa i humida boscúria. Són extraordinàriament remarcables les vastes panoràmiques que s'ofereixen des d'aquest estratègic i altiu lloc (951 m.) i en el seu mirador sospès al caire de la cinglera, envers l'ample i fonda llunyania dels seus quatre punts cardinals.

Es davallà per bellíssim camí còmode i suaument d'aquelles alteroses i aplomades cingleres fins a la important i rica pairalia de Sobregrau, una de les més antigues de Catalunya, ja que es diu que té més d'un miler d'anys d'heretat continuada fins als nostres dies. La davallada final fins a Gallifa, es féu per la tan breu com mai prou lloada Canal del Mal Grau i el seu sensacional camí enllosat de l'època medieval, modèlic de construcció i conservació, dins el seu tan bell com difícil recorregut.

Proper al bucòlic i admiratiu nucli rural, es pogué admirar l'església parroquial de Sant Pere de Gallifa, de molt notable i característica fàbrica romànica, actualment molt encertadament restaurada i conservada.

ELS PETITS AVENCS DE LA NOSTRA MUNTANYA (IX)

Per Xavier BADIELLA i NOGUERA i Albert BUIL i LLEONART

Al sud de la Serra de l'Obac i a la vessant de la riera de Gaià, si bé no són conegudes per la seva relativa importància com l'avenc de la Serra del Gall, Els Caus del Guitart o la cova de les Foradades, trobem també diverses cavitats menors com són l'avenc de la Serra Llarga, l'avenc del Tòfol i l'avenc del Torrent Maleït, aquesta última ja fou publicada en un anterior treball per tractar-se d'una cavitat desconeguda fins avui. En aquest treball donarem a conèixer les dues primeres cavitats menors o petits avencs.

L'avenc de la Serra Larga s'explorà per primera vegada el dia 7 d'abril de 1912. Abans de baixar-hi el sondejaren i els donà una fondària de 15 m. Només hi baixà en Frederic Segués amb l'ajut d'una sola corda. En aquest mateix dia, els membres del C.E.T. volien explorar la Cova d'en Capablanca, cosa que no pogueren fer per trobar-se aquesta enmig d'un cingle.

L'avenc del Tòfol el va trobar el Sr. «Tòfol» de Rellinars el maig de l'any 1973 i notificà la seva troballa als companys de la S.I.S. que anaren tot seguit a fer la seva exploració, la boca de l'avenc era molt més petita que l'actual doncs quan el varen trobar era tan petita que no hi passava ni una persona, i es veieren obligats a desobstruir-la, cosa no gaire difícil si tenim en compte que el terreny on es troba l'avenc, és molt terrós.

AVENC DE LA SERRA LLARGA

Situació: Per arribar-hi caldrà situar-nos a l'altura del Qm. 8'5 de la carretera de Rellinars, en el seu costat dret, direcció Terrassa - Rellinars des d'aquest punt haurem de remuntar en direcció Nord-Est cap a la Serra Llarga, com si anéssim a cercar el fil de la carena, creuarem primerament una pista i encara no a cent metres més amunt, trobarem la boca de l'avenc.

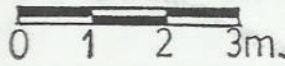
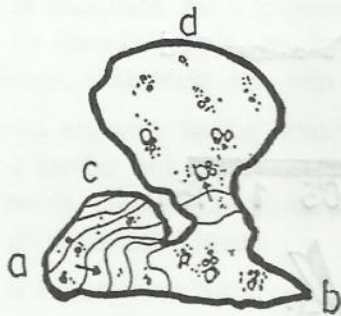
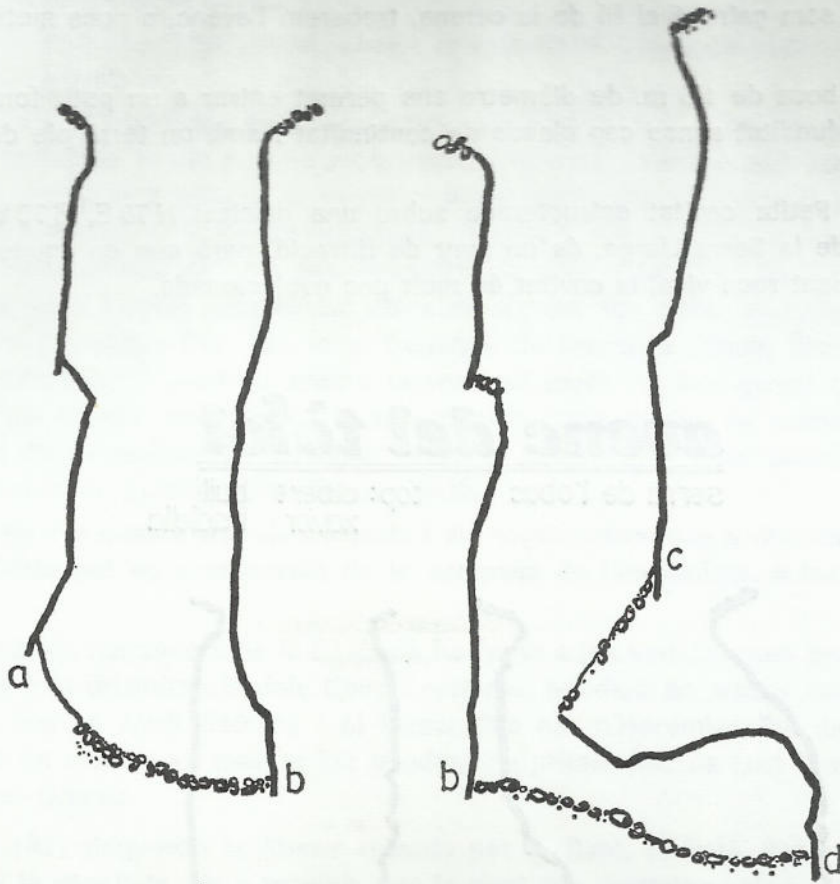
Descripció: La boca de 2'5 m. de diàmetre, dóna pas a un pou de 7 m. que ens deixa sobre una rampa inclinada que ens condueix a l'entrada d'una saleta rodona de dos metres de diàmetre i de sostre no gaire alt, on hem de restar arrupits, la saleta dóna fi a la cavitat a — 10 m.

Espeleogènesi: Ens trobem davant d'una cavitat típica del nostre massís, oberta mercès a una diaclasi N 28 E, S 28 W, la qual ha estat aprofitada per l'aigua com a punt de filtració. Els primers metres de la cavitat són terrosos, mentre que en les seves parts més baixes trobem roca viva, això es deu a què el conglomerat és cobert de sorra que es va enfonsant gràcies a la diaclasi que és oberta sota d'ella. En tota la cavitat no s'observa cap procés de reconstrucció, el terra de la planta està cobert de detritus vegetals.

avenc de la serra llarga

serra de l'obac

top: albert buil
xavier badiella

sis 21-7-1981

AVENC DEL TÒFOL

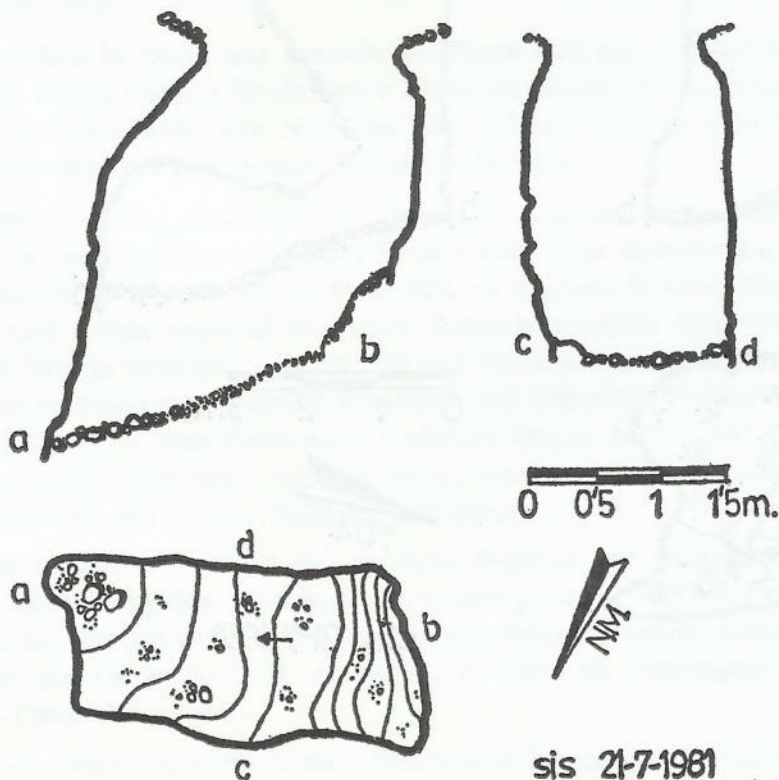
Situació: Cal agafar una pista que surt al costat dret de la carretera que de Terrassa puja cap a l'Obac, en el creuament de la Urbanització «Els Caus», als pocs metres d'agafar la pista creuarem una cadena instal·lada per evitar el pas de vehicles, seguirem pista amunt fins que trobem un trencall, nosaltres agafarem el camí de la dreta, a no gaires metres de la cruïlla trobarem una línia de conducció elèctrica, seguirem aquests pals carena amunt i quan ja som gairebé al fil de la carena, trobarem l'avenc, a pocs metres de la nostra dreta.

Descripció: La boca de 1'5 m. de diàmetre ens permet entrar a un petit forat terrós de 3 metres de profunditat sense cap classe de continuïtat i amb un terra ple de pedres i sorra.

Espeleogènesi: Petita cavitat estructurada sobre una diaclasi N 70 E, S 70 W que a l'igual que l'avenc de la Serra Llarga, és un punt de filtració, però que en aquest cas no trobem en cap moment roca viva, la cavitat és molt poc evolucionada.

avenc del tòfol

serra de l'obac

top: albert buil
xavier badiella

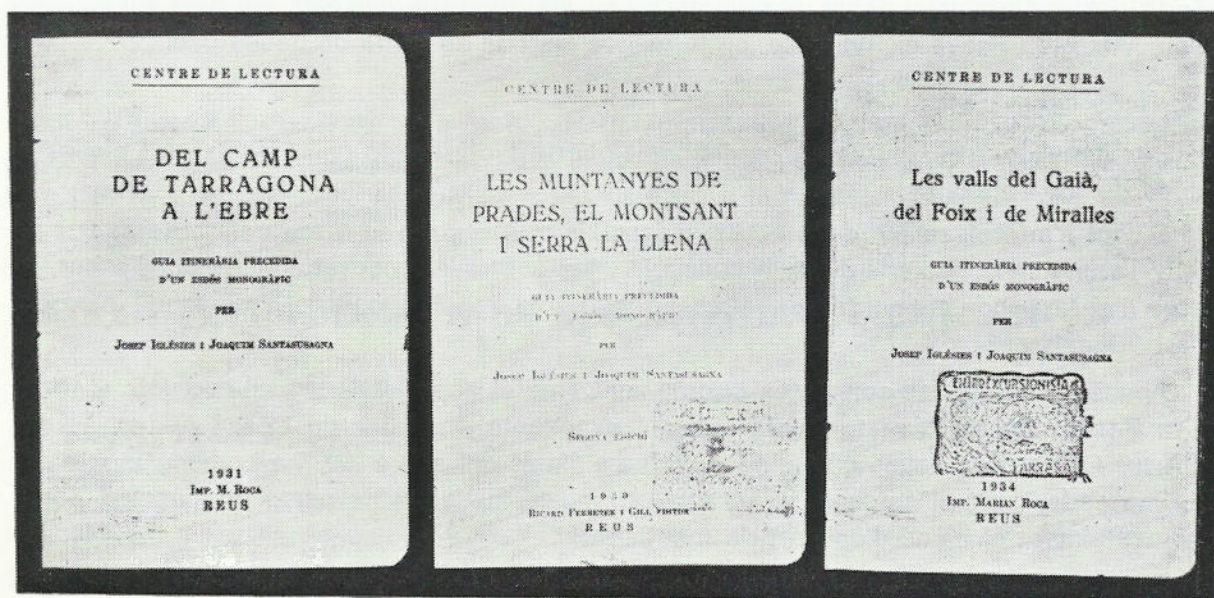
LES GUIES EXCURSIONISTES DE JOSEP IGLESIES I JOAQUIM SANTASUSAGNA (1929-1934)

Per Joan TORT i DONADA

NOTA PRÈVIA

Amb el títol genèric «Recórrer la terra, conèixer el país», aquest treball va ser presentat a la «Crida als escriptors joves-1980», organitzada per la revista Serra d'Or, i el jurat corresponent el va seleccionar tot i recomanant la seva publicació. En certa manera, la intenció de l'autor en confeccionar l'estudi era la de rescatar a la llum la vigència d'una obra cabdal dins de la bibliografia excursionista catalana, però gairebé inconeguda entre les noves generacions d'excursionistes i estudiosos del país.

Com que avui aquest propòsit ens continua semblant perfectament vàlid, creiem adient publicar-lo en les pàgines del nostre Arxiu. És probable que molts, en llegir-lo, rememorin una època no massa llunyana a la qual anava indissolublement lligat l'esperit de les tres guies. Potser també hi haurà algú que, desconeixent-les, s'interessi pel seu abast i pel que han significat. A uns i altres van adreçades les presents ratlles. En qualsevol cas, l'obra en qüestió —localitzable en biblioteques especialitzades o en centres excursionistes—, continua essent un generós convit a la recerca apassionada dels nostres signes d'identitat.

Portada de les tres guies de referència.
Fotografia: Francesc Santamaria.

INTRODUCCIÓ

En el present treball tractarem de fer una anàlisi valorativa, des de la perspectiva actual, de l'obra de literatura excursionista de Josep Iglésies i Joaquim Santasusagna. Obra formada per tres guies itineràries, que si bé en el seu temps van tenir un ressò immediat, el ràpid exhauriment de totes les edicions ha limitat considerablement la seva coneixença, tot i que avui encara són, malgrat el temps transcorregut, una bona eina de divulgació i estudi.

Les guies excursionistes han estat sempre un instrument de servei al país, impulsor del coneixement a fons dels indrets i comarques que els seus autors s'han proposat abastar. En la millor tradició excursionista catalana cal situar l'obra analitzada, centrada tota ella en les comarques que envolten el Camp de Tarragona:

— Les muntanyes de Prades, el Montsant i Serra La Llena.

1.ª edició, Reus 1929, Centre de Lectura.

2.ª edició, Reus 1930, Centre de Lectura.

3.ª edició, revisada i ampliada amb la col·laboració de Ramón Amigó, Barcelona 1960, Associació Excursionista de Reus. (2 volums).

— Del Camp de Tarragona a l'Ebre. Reus, 1931, Centre de Lectura.

— Les valls del Gaià, del Foix i de Miralles. Reus, 1934, Centre de Lectura.

L'APARICIÓ I EL CONTINGUT DE LES GUIES

En la nota preliminar de la guia de 1930 es donen unes pautes que situen els objectius inicials dels autors, i són vàlides per a tot el conjunt de l'obra: «Les comarques del Sud i de l'Oest de Catalunya estan mig oblidades en els itineraris corrents del nostre excursionisme. Això té la seva explicació... en la manca gairebé absoluta de dades publicades...»

I més endavant:

«Aquesta obra és... una mà cordialment oberta i oferta als excursionistes i als estudiosos de tot Catalunya.»

D'aquí s'infereixen les dues notes essencials que regiran la tasca dels autors: Per un cantó, l'afany de conèixer i donar a conèixer unes contrades menystingudes per l'excursionista; d'altra banda, fomentar en elles l'estudi i la recerca cultural, en aquell moment gairebé inexistents.

Aquestes intencions connecten directament amb el genuí esperit excursionista afermat en la Renaixença, que va tenir els màxims exponents en l'obra de Cèsar August Torras i d'Artur Osona. Les seves guies, aparegudes a finals del segle XIX i a començaments del XX, han esdevingut clàssiques, si bé avui apareixen inadequades per a la consulta, degut fonamentalment al canvi d'època i de mentalitat.

En aquest punt es diferencien bàsicament els treballs de Josep Iglésies i Joaquim Santasusagna, que gràcies al seu abast localista i específic, resulten molt més complets i perdurables en el temps. Fins i tot es podria afirmar que aquests dos autors van incor-

porar a nivell local, en el sentit d'exaltació de la terra, l'impuls que la Renaixença havia aportat a nivell nacional.

Les muntanyes de Prades, el Montsant i Serra La Llana

La primera de les tres guies cal analitzar-la en un doble vessant: la versió de 1929 i la de 1960.

Fins a cert punt, l'edició de 1929 estava exposada a un acolliment fred, que potser hagués frenat la continuació de l'obra. Però l'èxit va sobrepassar les previsions: Una segona edició, el 1930, i l'exhauriment d'ambdues abans de 1936 ho demostrava. Quedava així evidenciada la popularitat d'un treball en el què els autors havien ajuntat amb saviesa l'entusiasme per la terra i la sensibilitat en les descripcions.

L'any 1960 es torna a reeditar la guia, prèvia revisió a fons i ampliació, que compta amb l'ajut de Ramon Amigó. Els mateixos autors reconeixen en el pròleg:

«... que ha calgut treballar en la nova edició gairebé com si no l'haguessin precedida d'altres.»

El treball realitzat agrupa, en dos volums, prop de cent vint itineraris —més del doble que el precedent—, sense moure's de la demarcació inicial, fet que dóna una idea del grau d'aprofundiment assolit.

L'espai geogràfic en què transcorren els itineraris comprèn bona part del Priorat i del Camp de Tarragona, així com la porció meridional de les Garrigues i de la Conca de Barberà.

Del Camp de Tarragona a l'Ebre (1931)

El camí estava obert i la bona acollida al primer treball esperonava els autors a prosseguir la tasca.

Així, dos anys després de la primera edició de «Les muntanyes de Prades...», veu la llum «Del camp de Tarragona a l'Ebre», en la mateixa línia de l'anterior. Com s'assenyala en el preàmbul:

«Les objeccions que es van fer a l'altra —i que us agraïrem—, han estat tingudes en compte, però no ens han pogut apartar radicalment de l'orientació que ens havíem proposat i que, al capdavall, trobem com la més imperant pertot.»

Els cinquanta-cinc itineraris inclosos transcorren en els sinuosos límits entre el Baix Ebre, la Ribera d'Ebre, el Priorat i el Baix Camp. D'aquesta manera perllonguen cap el Sud l'àmbit de la primera guia, fins el límit del riu Ebre.

Les valls del Gaià, del Foix i de Miralles (1934)

Amb aquest treball queda completat pel Nord el semicercle entorn del Camp de Tarragona que en les dues primeres guies s'havia anat traçant, tot i seguint com a criteri d'enllaç les diverses serralades amb les respectives valls.

La dispersió geogràfica fa especialment difícil la delimitació d'aquesta darrera zona, i això determina que la guia resultant sigui, de les tres, la que ocupi més extensió de

territori. Territori que es reparteix entre les comarques del Penedès, l'Anoia, l'Alt Camp, la Conca de Barberà i els confins meridionals de la Segarra.

Pel que fa a les característiques comuns a les tres guies, cal esmentar que la part itinerària —que en constitueix el nucli i fonament—, va precedida per un «esboç monogràfic» molt documentat que situa els aspectes més rellevants de la regió corresponent, tant des del punt de vista físic (geologia, clima, vegetació...) com etnogràfic, econòmic i històric. Recull que, a part de ser un complement idoni dels itineraris, té el mèrit de significar un dels primers apropaments intel·lectuals a unes terres gairebé carents de bibliografia.

Un altre punt interessant és el relatiu a la toponímia. El fet d'abastar una zona eminentment rural, amb molts nuclis de població dispersos i allunyats de les vies de comunicació, suposava enfrontar-se amb la probable inexactitud dels noms de lloc originals per manca de dades específiques, especialment en els indrets deshabitats. Ja els autors, en el pròleg de la primera guia, palesaven les dificultats:

«Existeixen noms imprecisos, duplicats, esvaïdissos; n'hi ha, encara, de completament oblidats. Van desaparèixer els noms de colls, cims, petites valls, barrancades i altres accidents geogràfics, quan són allunyats dels agrupaments humans o de les zones de conreus... Molts dels vells noms, perfumats d'un vell sentit tradicional, són completament perduts.»

El text no deixa de ser dramàtic, en especial si pensem que això succeïa fa més de cinquanta anys...

Davant d'aquest fenomen, l'activitat dels autors els porta a ser, en certa manera, notaris d'última hora d'un patrimoni en decadència, però d'un valor inestimable. Tot i que hi ha el risc de que la recopilació sigui imprecisa, almenys queda el camí obert per a l'especialista, a qui correspon veritablement fixar el topònim definitiu.

Per a completar l'esquema d'anàlisi, només ens cal afegir que els índex que s'acompanyen són els que corresponen a un treball, en conjunt, perfectament sistematitzat. I que les il·lustracions, mapes i esquemes complementaris acaben conferint a les guies un caire modern i funcional.

Valor històric de l'obra. Perspectiva actual

El plantejament i consegüent procés d'elaboració de l'obra fa que aquesta quedi circumscrita a un moment històric molt concret. Val a dir que és el reflex d'un període en què la vida rural, si bé no estava ja en ple apogeu, no havia iniciat encara el fort declivi dels darrers anys.

Podria semblar, doncs, que la visió d'aquest estat de coses no és la més adequada per a l'observador d'avui: Però la concepció oberta de les guies atenua en bona part el perill d'invalidació. Si fins i tot resultaria pedant pretendre seguir les indicacions al peu de la lletra, un enfocament apropiat permet de recuperar-ne en gran mesura la seva vigència.

En aquest punt, és interessant remarcar les implicacions que va comportar el mètode de treball adoptat:

Per un cantó, la realització d'uns itineraris preestablerts, tot i recollint el màxim possible de dades (p.e., remuntar el curs d'un riu, resseguir el fil d'una carena, etc.). És una tasca d'observació.

D'altra banda, la classificació i reelaboració de totes aquestes dades, en base a criteris de coherència. És una tasca introspectiva, en la qual intervé la recerca en arxius i biblioteques, la conversa amb els pastors i els pagesos, etc.

El lligam de tot aquest material, a manera de xarxa, constitueix finalment la guia. Darrera de la simplicitat d'un itinerari s'hi amaga, com pot veure's, un procés individual i diferenciat que es confon en el conjunt de l'obra. Això exclou que aquesta pugui ser criticada des d'un punt de vista fragmentari o simplement teòric.

Avui per avui, el valor potencial que conserven com a eina de treball és raó suficient per a recuperar les guies de l'oblit a què estan relegades, sovint sota el pretext d'estar «passades de moda».

Una obra d'aquesta magnitud (en total reuneix dos-cents vint-i-sis itineraris diferents), tan seriosament concebuda i realitzada, no podria ser de cap manera efímera. Encara que molts pobles i llogarrets quedin buits, que els camps es deixin de conrear i que tants camins es perdin perquè ja no hi passen els ramats, la visió i el coneixement d'aquestes terres no solament és interessant, sinó necessària.

Si en els llunyans anys trenta les guies eren un convit, ara són un testimoni. Un testimoni que cal tenir ben present a l'hora d'examinar la nostra amarga, trista, colpadora realitat ciutadana.

LES CONFESSIONS D'UN EXCURSIONISTA

Per Ramon CABEZA i SABATER

Entre els meus amics excursionistes s'hi compta un incansable caminador que ha recorregut, durant la seva dilatada existència, vastes extensions de la nostra terra, sobretot de la comarca de Terrassa i del nostre Parc de Sant Llorenç del Munt. Com a membre que és de l'Associació de Caminants, em confessa que està lliurant una batalla jurídica per tal d'impedir la desaparició de molts camins públics amenaçats per la intensificació de cultius agrícoles, per la industrialització del camp i per les urbanitzacions il·legals.

L'excursionista es troba sovint amb residus químics escampats a propòsit i amb camins veïnals tancats per propietaris poc escrupolosos per tal d'impedir el pas al públic.

Entre els beneficis de l'anar a peu pel camp i per la muntanya, a més de ser escola de muntanyencs, hi ha el que es converteix en una desintoxicació del cos i de l'esperit; però per això cal que la marxa sigui adequada i per llocs convenients. El nostre amic confessa que no corre el risc d'equivocar-se, puix que sap on trobar els llocs adients: itineraris triats segons el seu temperament, el seu gust, les seves afeccions o estudis, que el condueixen precisament allà on se sent més a gust, si és que no es troba, sense pensar-s'ho, amb algun nou atemptat contra l'ecologia.

Tot fent camí el nostre amic excursionista de vegades reflexiona, altres moments examina les plantes, els insectes, les pedres que més li criden l'atenció. Quan passa per algun poble, li agrada de conversar amb els seus habitants, que li expliquin les seves cuïtes, els seus problemes. Pren nota de tot el que creu ser-li d'interès, sense oblidar el seu llenguatge peculiar i espontani, ple de records i d'itineraris oblidats.

El nostre amic confessa que de vegades prefereix seguir camins plens de flors boscanes acompanyat d'un herbolari, erudit y alegre. Es mostra coneixedor dels principis elementals de la botànica i de la biologia; té un bon caràcter i és ben equilibrat. Se sent atret també pels bons aspectes que pot oferir-li la vida, i sempre està disposat a afrontar-ne els esculls i les tempestes, a gaudir d'una sortida de Sol o d'una posta i a passar descalç per sobre de l'herba mullada.

Ens parla també de l'origen dels noms d'alguns pobles; romans el més sovint, tals com Meranges, Montellà i Prullans, de la Cerdanya; Clarà, Avià i Fontenyà del Berguedà; Premià, Teià i Tiana, del Maresme; Barberà i Polinyà, del Vallès; Moià, del Bages; Clarà, del Solsonès; Sarrià, del Barcelonès; Cornellà, Gavà i Pallejà, del Baix Llobregat; noms d'origen germànic tals com Castell d'Alareny, Fumanya, Gisclareny i Malanyeu (Berguedà), i per què no? D'origen àrab com Gallifa, Calaf, Calafell, Vimbodí, Vinaixa i Aitona, o celtas com Besalú, Verdú, Salardú i Florejacs, entre d'altres.

Sabem que el nostre amic de tant en tant ens explicarà les seves vivències i que s'ha mostrat hospitalari quan ha calgut, però que no sempre ha trobat hospitalitat al final de les seves caminades.

LES TARTERES DEL PEDRAFORCA AMB ESQUÍS

Per Francesc ISERN i GARCIA i Joan MOLINS i DURAN

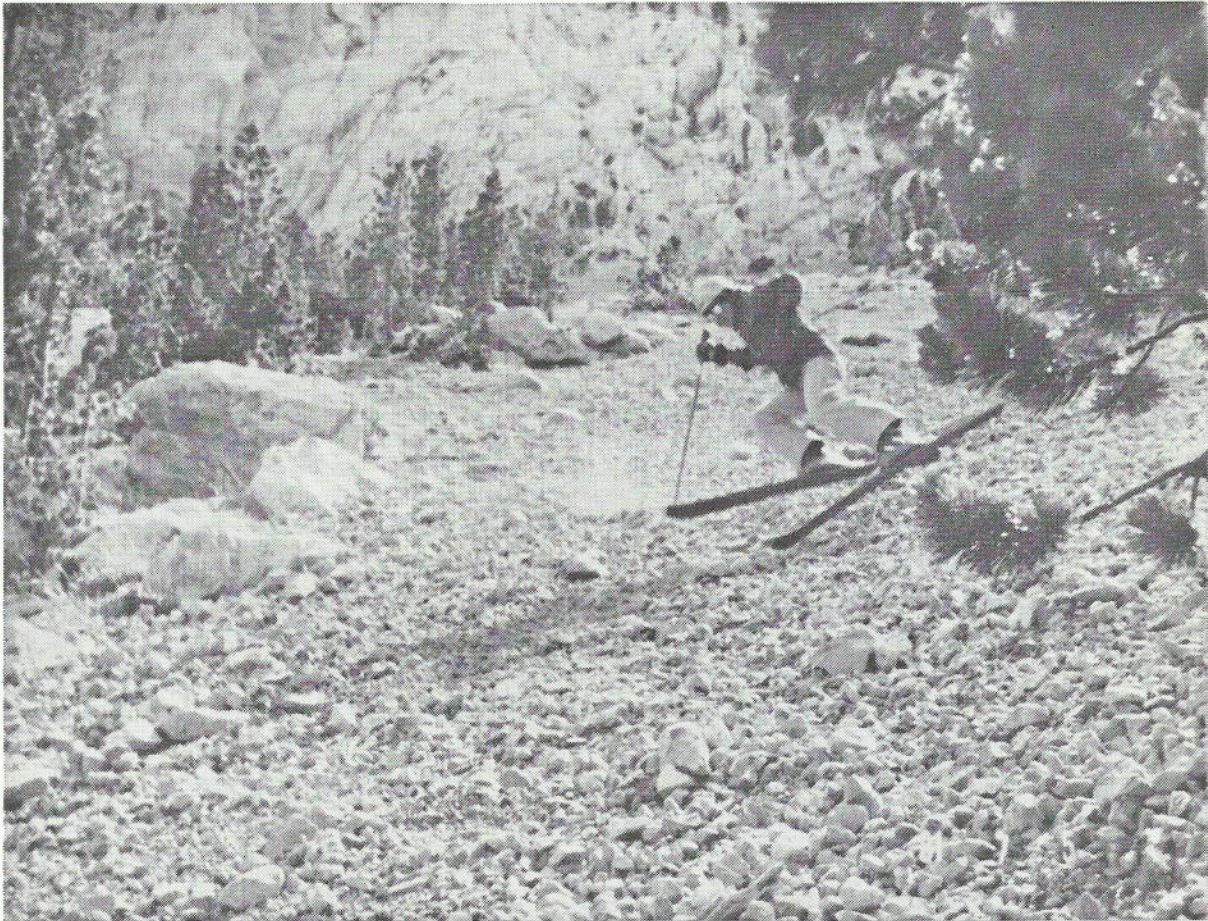
Si a mig juliol sortiu de Terrassa amb els esquís damunt del cotxe, podeu ésser l'objecte de més d'una mirada irònica, fins i tot podreu veure algú que es posa el dit al pols tot fent-lo giravoltar. Penso que el divuit de juliol, més d'un de vosaltres en veure'ns marxar va fer el típic exercici de dit.

Ja ben enfilat el camí de Saldes, allí on les màquines trenquen sense que ningú els digui bojos l'equilibri d'aquell paisatge, ens trobem un grup de nens amb la seva monitora, indiferents davant les màquines i somrient tot mirant el cotxe amb els esquís.

Ni en Joan ni jo sabem ben bé què és això de l'esquí de tartera, hem sentit veus, hem vist algun film; però, ens preguntem sovint com anirà, si lliscarem prou damunt les pedres, si ho sabrem fer... Enmig d'aquests dubtes i d'altres, arribem sota el Refugi, anem força ràpids a carregar-nos els estris i tirar amunt, tenim pressa per treure'ns els dubtes del «coco». Són gairebé les tres de la tarda, fa molt vent, arribem al Refugi i més mirades iròniques, comentaris i algun dit que instintivament va a parar al pols, fem un mos i marxem altre cop amunt, els esquís i les botes es claven a l'esquena, però nosaltres en aquells moments només tenim una idea al cap: lliscar tartera avall, un esforç més i serem al peu de Cabirols, allà on tothom mira amunt per encetar la seva aventura per qualsevol via de la paret, nosaltres mirem avall: les pedres de la tartera potser una mica massa grosses, després el bosc d'avets, la pista i Saldes amb els camions i les màquines arrencades, preparades per emprendre el dilluns la seva missió destructora. Un viratge de prova, ep tu! això llisca. Avall!!!, una mica de flexió i aixecar les cues, més d'una pedra massa arrelada no vol rodar fent-nos fer gracioses tentines per mantenir l'equilibri. Ja arribem, ja es veu el camí, però la muntanya encara ens prepara una altra sorpresa, potser per premiar d'alguna forma el nostre intent: ací les pedres són petites, fa pendent i llisquen bé, és meravellós, podem conduir els viratges hi tot, però ja som al camí, totes les coses bones s'acaben aviat (potser les obres del «Pedra» no s'acabaran mai més?). Encara és aviat, una mirada i repetim el darrer tros, ens ho hem passat prou bé. Fa fred, però el sol no es fa el càrrec de que ja s'ha d'amagar, i una llum tendre, amb evocacions entre salvatges i tranquil·les, ens condueix de nou per sota els avets, fins el Refugi.

Ja fa hores que camina indiferent el sol per un cel molt blau, i els esquís ja tornen a fer mal a l'esquena, volem baixar la tartera de l'Enforcadura, però primer s'ha de pujar, bromes del destí!, ho fem enmig d'un ambient festiu, diverses famílies porten el mateix camí que nosaltres, no hi manca ni el nen que pregunta al papa, ni la senyora que mig espantada i mirant-se les sabates ens pregunta si hi ha neu a dalt. Cansa pujar l'Enforcadura amb els esquís i les botes al darrera, però el coll ens prepara una visió fantàsica de boscos i muntanyes, que s'aixequen com fantasmes blaus de les valls, amb les seves boires difuminades, plenes de poesia. Anem però per feina, ja tenim els esquís als peus,

un viratge, un altre, un altre, un altre i un altre, un munt de gent ens segueix sorprès, quan parem, algú aprofita per córrer avall i cercar un bon lloc per fer una foto, hi ha rebombori i ambient de festa. Ho fem perquè volem!, contestem a algú que ens pregunta si estem fent una juguesca, i pel meu cervell hi passa un mot que no és pot pas escriure en un butlletí tan seriós com el nostre.

Ja només ens resta un objectiu: la tartera del Gat, és la millor per a baixar-hi esquiant, més estreta, més dreta, però amb pedra petita, els viratges han de ser obligats i seguits, però no hi ha ningú, de l'Enforcadura baixen formiguetes vermelles, blaves, grogues, de mil colors, enjogassades amb la tartera. Nosaltres baixem sols, concentrats en el descens, calculant els viratges matemàticament entre els blocs grossos, entre l'estret passadís, però pensant en el fons que som una mica lliures per uns moments. Són però tan curts aquests moments...!

L'AVENC DE CAN POBLA

Per **Xavier BADIELLA** i **NOGUERA** i **Albert BUIL** i **LLEONART**

Era el 23 d'Abril de 1978, el primer diumenge que anàvem d'excursió després de Setmana Santa. Un company ens havia informat d'un nou avenc sota el camí de la Senyora, entre el dubte i la il·lusió, després de discutir llarga estona vam decidir d'arribar-nos-hi. Duiem 80 m. de corda, el desengany va ser gran, en arribar després de quatre hores de camí a un petit avenc que des de fora es podia veure el fons. Resignats vam fer l'exploració; sense saber que fer ens disposàrem a pujar per una canal fins a l'Hort dels Monjos i des d'allí arribar-nos a l'avenc de Can Pobla, que en una anterior visita ens va deixar un agradable record, doncs no era molt freqüentat i es conservava en un estat bastant net, malgrat algunes pintades en una de les seves colades.

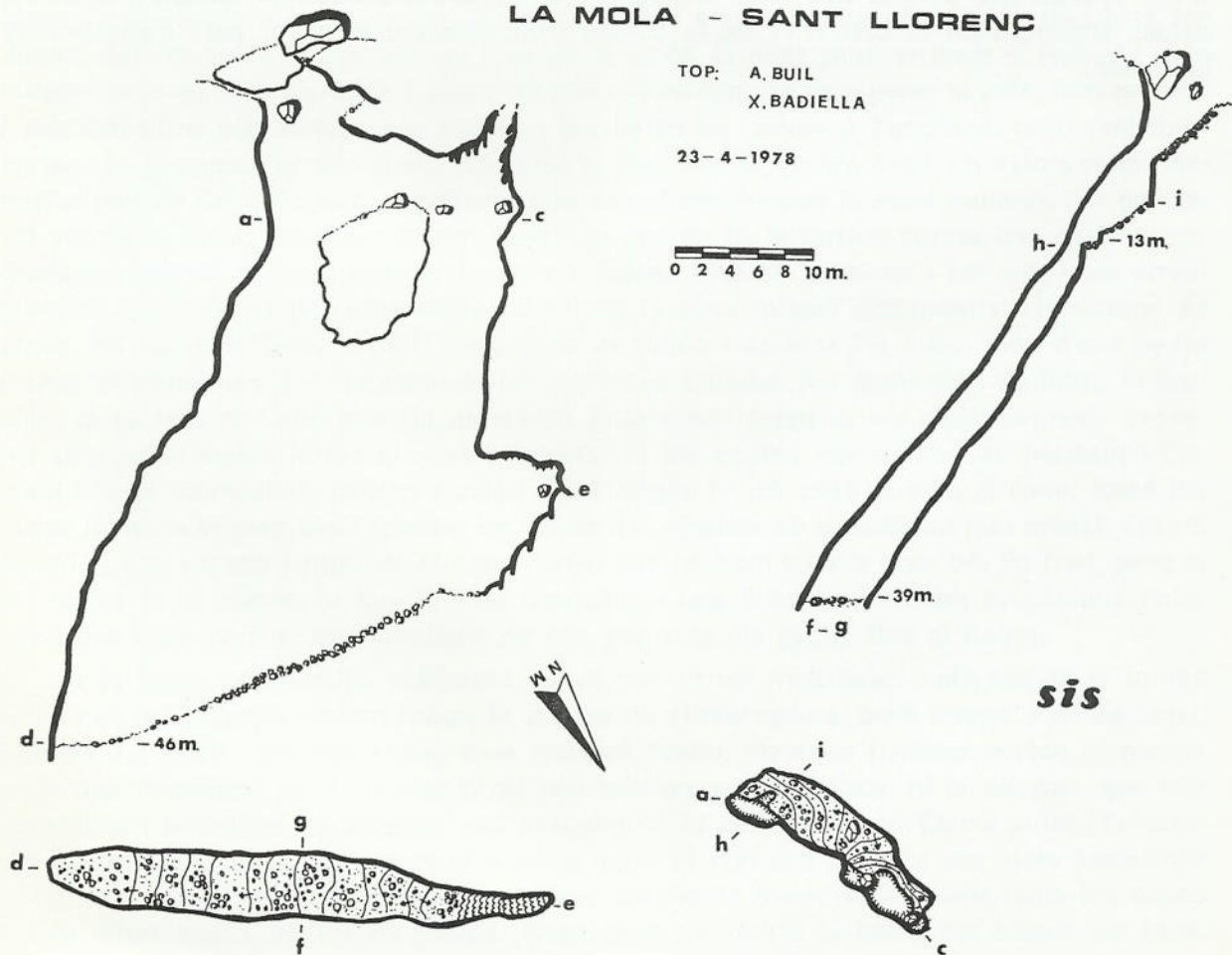
avenc de can pobla

LA MOLA - SANT LLORENÇ

TOP: A, BUIL
X, BADIELLA

23-4-1978

0 2 4 6 8 10m.

L'excursió va donar peu a què ens animéssim a fer-ne la seva topografia i a escriure una petita nota per tal de donar aconèixer un avenc prou conegut pels muntanyencs, però al mateix temps tan ignorat.

Situació: Pujant des de Can Pobla cap a La Mola pel Camí dels Monjos, abans d'arribar sota el cingle on es troben les coves de l'Hort dels Monjos, surt un camí a la nostra esquerra en direcció a la canal de Can Pobla que passa per sota la roca Colom, és precisament quan ens trobem sota aquesta roca que ja som a l'avenc, en una esplanada que fa el camí.

Descripció: La boca està coberta per dos grans blocs, deixant un pas entre ells, seguit per una rampa que desemboca a un ressalt de 4 m. davallant aquest, ens trobem en un sortint, davant nostre es presenta la boca d'un pou, si seguim en direcció nord, arribem a un altre pou voltat de colades que desemboca a la mateixa planta que l'anterior. Davallarem nosaltres pel primer seguint una pronunciada rampa de 60° d'inclinació, al peu d'aquest està format per una diaclasi de terra inclinat, en la part superior es poden apreciar unes colades procedents del segon pou que recobreixen gran part de les parets d'aquest costat, la part inferior a —46 m. és on l'avenc arriba a la seva màxima profunditat.

Espeleogènesi: Cavitat estructurada sobre una diaclasi N 50 W, S 50 O., que gràcies a les aportacions d'aigua han anat eixamplant el conducte subterrani donant-li la forma actual, trobarem en la part N,W de la cavitat d'on procedia la major part d'aportacions hídriques.

crònica

ACTES Y CONFERENCIES

—9 de maig: A les 7 de la tarda i sota la Presidència del Sr. Pere Baltà, Cap del Servei de Promoció Cultural del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya; acompanyat del Sr. Jordi Labòria, Tinent d'Alcalde de Cultura i Esports de l'Ajuntament de Terrassa; del Sr. Joan Soler, Regidor, també, de la nostra Ciutat; del Sr. Joan Garrigós, President de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya; i del Sr. Antoni Serra, President del Centre Excursionista de Terrassa, tingué lloc l'acte oficial d'inauguració del nou estatge social de la nostra Entitat.

Després dels parlaments de rigor, el resum del que pronuncià el nostre president, us l'oferim a l'editorial d'aquest Arxiu, el Sr. Pere Baltà lliurà al Centre una placa de la Generalitat de Catalunya commemorativa d'aquest acte.

Seguidament, i a la mateixa sala d'actes, actuaren les colles castelleres Minyons de Terrassa i Castellers de Terrassa, tot aixecant simultàniament uns espectaculars pilars que van merèixer la felicitació dels assistents. Els castellers havien de bastir les seves torres al Raval, però la pluja ho impedí.

Més tard, les personalitats que havien presidit l'acte signaren en el Llibre d'Honor del nostre Centre i també ho feren les nombroses autoritats de l'Ajuntament, diverses personalitats i presidents de les diferents Entitats de Terrassa i els de les Entitats excursionistes de la vegueria del Vallès i de Barcelona que ens honoraren amb la seva presència.

Tot seguit, es van visitar les dependències del nou local i la diada es va cloure amb un simpàtic refrigeri al bar que aquell dia vam estrenar.

Cal assenyalar els nombrosos socis i simpatitzants que assistiren en aquest històric acte, malgrat la persistent pluja que no va aconseguir deslluir la diada. La sala d'actes resultà insuficient per encabir tothom i l'antesala i escales d'accés s'ompliren de gom a gom. L'únic efecte que va produir el ruixat, i que podríem classificar d'anecdòtic, fou que a l'hora de marxar fos una veritable aventura el fet de cercar i trobar el paraigua de cadascú enmig dels centenars que s'havien amuntegat al vestibul i que, malgrat els abnegats esforços d'una bona colla de xicots que previsorament els havien ordenat i numerat, no aconseguirem que allò no es convertís en un més o menys divertit trencaclosques.

—I el mateix dia, en havent sopat a dos quarts d'onze, es celebrà la «Vetllada íntima dedicada a tots els socis del Centre».

El nostre consoci en Francesc Palet i Setó, glossà un petit historial del Centre, que extractem en els punts principals, ja que setanta anys de la vida de l'entitat obliguen a sintetitzar, davant del perill de cansar a l'auditori si no s'hagués fet així.

Els principals temes exposats foren: els fundadors, els homes, les seccions, les activitats, les publicacions (els llibres i l'Arxiu), diades de germanor, campaments d'alta muntanya, salons de fotografia, les conferències, els cursets, els socis d'honor, l'altar barroc del Sant Esperit, les esglésies de Sant Pere, la sivella visigòtica, la guia de Sant Llorenç

del Munt publicada pel Centre, el nostre petit museu, les activitats recents, els locals ocupats.

El nostre consoci va senyalar noms i detalls de tota mena i acabà la seva dissertació indicant l'impacte de la nostra entitat a la ciutat produït en el transcurs dels anys.

La torxa de l'ideal excursionista que ha passat de mà a mà des del 1910 i ha marcat les generacions, sense adonar-nos-en, ni uns ni altres. En el casal avui inaugurat com a seu del Centre, s'haurà de portar endavant la tasca per enaltir el nom del Centre i de la ciutat.

Teníem anunciada una projecció de diapositives d'en Josep Llenas, però a última hora es van projectar antigues fotografies, curiosament escollides d'entre l'arxiu fotogràfic de la casa, per en Mateu Fusalba i gràcies a l'ajuda d'en Jaume Altimira que prestà el projector especial.

Finalment la Coral Egara de Ràdio Terrassa, dirigida per en Salvador Castells, va oferir un escollit programa de cançons de tema excursionista, de concert i catalanes. Cal destacar «L'Himne de l'excursionisme terrassenc» —estrenat el 1924— i que en Castells i els seus cantaires, van tenir la gentilesa d'oferir-nos.

La vetllada es va cloure amb el cant «Dels Segadors», corejat per tots els assistents.

—**12 de maig:** El nostre consoci en Narcís Serrat, juntament amb altres companys del Foment Martinenc, ens presentà l'audiovisual que recull la documentació gràfica de l'ascensió a l'Aconcagua. Ens exposaren, en primer lloc, les peculiaritats de l'expedició. Remarquem que és la primera que assolí el cim més alt dels Andes (7.031 m.) a l'hivern, ja que es realitzà el mes d'agost de 1980, hivern a l'hemisferi sud. Això facultà l'ús dels esquís en gran part del recorregut d'aproximació i d'ascensió, una altra de les característiques d'aquesta expedició. Després, seguírem, amb les diapositives, l'ascensió pas a pas, problema a problema —especialment en el que féu referència a l'avituallament i als transports—, il·lusió a il·lusió, fins que el nostre consoci desplegà la bandera de les quatre barres de sang al cim de l'Aconcagua. La projecció interessà vivament al nombrós públic que emplenava de gom a gom la nostra sala d'actes i participà amb interès en el col·loqui final.

—**15 de maig:** Josep M.ª Àrias ens presentà la conferència «Alpinisme: l'època heroica». Va ser una interessant visió retrospectiva d'aquella fabulosa època en què una sèrie de personatges van solucionar els darrers problemes dels Alps. Inauguraren l'època del «sisè grau» en el món de l'escalada i van començar a enfrontar-se amb els pics de l'Himalàia. Com és costum amb el Sr. Àrias, la seva capacitat de coneixements, acompanyat del seu do de paraula, varen oferir una vetllada molt agradable.

—**16 de maig:** A les set de la tarda d'aquest dissabte, la coneguda poetessa sabadellenca Núria Candela ens oferí un ben triat recital de poesia catalana contemporània.

A la primera part interpretà un seguit de poemes tot mostrant un sèrie de paral·lelismes, rèpliques i contraposicions entre ells. D'un mateix tema un autor ens en diu el seu pensament i un altre es recrea escrivint-ne tot el contrari.

A la segona part en recità un recull de poemes diversos, particularment apreciats per ella i d'autors tan notables com Pere Quart, J.M. de Sagarra, Joan Vinyoli, J. Salvat-Papasseit, C. Arderiu, S. Espriu, X. Amorós, J. Folguera, Camil Geis, M. Martí i Pol, R. Nogueras Oller, etc.

El recital fou enriquit amb música de flauta dolça interpretada per Josep-Maria Pla-devall.

—19 de maig: Després de la sessió de diapositives, el nombrosíssim públic que sobrepassava la possibilitat de la nostra sala modernista, es convencé que una imatge val més que mil paraules. Però si aquesta, la imatge, no va sola, sinó que és un seguit de fotografies, algunes de molt bella factura, hom pot descobrir-hi al darrera un missatge de valoració de les coses naturals, de la vida senzilla i feliç, de les múltiples atraccions que ens ofereix la Natura. Aquesta és, creiem, la filosofia que inspirà al nostre consoci, en Virgili Vera en presentar-nos l'EXCURSIONISME VIST PER UN FOTÒGRAF. És de destacar la tria i acurada barreja de les més de quatre-cents diapositives del muntatge, que acrediten al nostre consoci com una persona atent a captar les subtileses i les belleses de cada moment. Remarquem, encara, l'ambientació musical, estudiada per cada instant d'aquesta breu però intensa sessió que tant ens plauria veure en una altra ocasió.

—21 de maig: El Sr. Francesc Vicens, Diputat al Parlament de Catalunya i Director de la Fundació Miró, desenrotllà una conferència sobre aquesta destacada institució artística. Assenyalà que fou inaugurada el juny de 1975 i que, a través d'ella, el pintor Joan Miró va voler donar a Catalunya un sistema per difondre la cultura catalana i un museu concebut com un centre cultural viu. Cinc anys més tard, és a dir, el 1980, obtingué, malgrat el curt període de funcionament, el premi al millor museu europeu de l'any. El conferenciant, ajudat amb la projecció de transparències, va fer una descripció de les dependències de l'edifici, obra de l'arquitecte Josep-Lluís Sert. Les seves particulars estructures permeten l'ús exclusiu de llum natural per illuminar les diferents sales que fan un total de més de mil cinc-cents metres quadrats. També destacà la interessant tasca que permet desenrotllar l'auditori i la biblioteca de què disposa la Fundació.

Podríem resumir la crònica d'aquest acte tot dient que fou una aprofundida visita a la Fundació Miró a través de les imatges i acompanyats per les enteses explicacions del seu Director.

Podríem resumir la crònica d'aquest acte tot dient que fou una aprofundida visita a la Fundació Miró a través de les imatges i acompanyats per les enteses explicacions del seu Director.

—23 de maig: En aquest dissabte el nostre consoci Sr. Jaume Fabrés i Amorós ens oferí un recull molt ben seleccionat de fotografies realitzades en el decurs d'una quinzena d'ascensions clàssiques als relleus alpins. La conferència era titulada: «Les meves ascensions alpines: 1955-1980», i va ser molt ben acollida pel públic assistent.

—26 de maig: El propassat dia 26 de maig honorà la tribuna de conferenciants de la nostra entitat el prestigiós traumatòleg, Dr. Josep Maria Figueras, primera autoritat del país, en fractures òssies, produïdes majorment, per accidents d'esquí.

El Dr. Figueras ens presentà una interessant dissertació sobre les circumstàncies que concorren en un accident d'esquí, les possibles actituds a prendre per tal d'evitar-los, i les seves conseqüències i tractaments. Ens parlà, molt documentalment, sobre l'evolució que s'ha produït en les lesions sofertes per l'esquiador, segons ha anat evolucionant el material usat. Ens parlà de la situació actual en què es troben els estudis que realitza l'Oficina Internacional per la Seguretat de l'Esquiador, de la qual és membre molt significatiu.

Un simpàtic col·loqui final, per part, sobretot, de ex-pacients del confereciant, donà cloenda a la interessantíssima i ben presentada dissertació.

—2 de juny: El nostre consoci Salvador Prat ens oferí la projecció de diapositives i comentari d'impressions d'una excursió amb esquís de fons a la Lapònia finlandesa, al llac d'Inari, en ple Cercle Polar Àrtic.

Les suggestives visions d'uns paisatges tenyits de suaus tons grisos on la neu i el cel s'abracen i es confonen en l'horitzó, ens mostraren la serena melangia d'aquelles terres. Els espais inacabables de neu determinen que un dels mitjans normals de desplaçament sigui l'esquí i per això vam comprendre el delit de la família Prat en fer aquesta excursió. Esquiar plegats i també sols a estones, reposar a la fi de cada jornada en enciadors refugis, gaudir de la companyonia d'amables guies, practicar els costums de la gent d'aquell país, fou, sens dubte, una experiència inoblidable per a tots ells. I tot això l'amic Salvador ens ho va explicar i va fer sentir amb les seves paraules, a voltes tremoloses pel record d'aquelles jornades. Una acurada selecció musical acomplí també aquesta finalitat en una perfecta comunió amb les imatges.

—4 de juny: A la sala d'actes tingué lloc un concert de la Coral Santa Cecília dirigit pel senyor Antoni Cardús, del Conservatori de Música de Terrassa, dins els actes inaugurals del nou local.

En aquesta ocasió, la Coral Santa Cecília ens obsequià amb un delicat programa. La primera part constà d'obres de polifonia religiosa i unes cançons i danses catalanes. A la segona ens oferí l'estrena a Terrassa de les Sis Cançons Romàntiques per a cor mixte i piano compostes per Franz Schubert.

L'actuació fou meravellosa i el públic assistent aplaudí amb entusiasme i féu repetir nombroses cançons.

—5 de juny: Aquest dia es tornà a omplir la sala d'actes per assistir a la conferència del Dr. Joaquim Montoriol: ÀNGELS I DIABLES. En realitat fou un amè recorregut a través de la història, la realitat i la llegenda de la part de Rumania compresa entre els Càrpats i la Transilvània. En la part històrica, sobresurten les fotografies de les pintures dels frescos bizantins dels segles XV i XVI que ornamenten l'interior i l'exterior —cosa realment curiosa— de les esglésies. En la part real, se'ns comentaren alguns trets de la societat

romanesa actual. I en la llegenda, evocant la terra dels dràcules, férem una incursió en aquest món del cinema especialitzat en aquests tipus de terror. Tot plegat, sense oblidar, com ens té acostumats el nostre benvolgut conferenciant, un repàs a la vulcanologia del país i als aspectes geològics, en general.

—11 de juny: Dins el programa d'actes inaugurals del nou local social, els nostres esquiadors de fons, ens oferiren una diversificada vetllada de la seva especialitat i activitat. Alhora, en el vestíbul de la sala d'actes, s'hi féu una exposició de materials: esquís, bastons i sabates; alguns sofisticats en extrem. També de fotografies, vistosos cartells i diversos dorsals corresponents a proves en què hi participaren els nostres consocis. Interessant fou la presentació dels nombrosos trofeus, copes i medalles aconseguits en competició durant la temporada passada 1980-1981, totes estimades, entre les quals destaquen les dels Campionats de Catalunya i d'Espanya.

A l'acte, que fou presidit pel conseller de l'Ajuntament de la ciutat Sr. Joan Soler, es repartiren trofeus i medalles als participants del Campionat de Terrassa, i finalment es projectà un recull de diapositives, algunes emotives, amb les quals es van reviuire al nostre estatge, moments de joia de l'activitat dels nostres esquiadors fondistes.

—13 de juny: Altre cop, els companys del Grup d'Investigacions Espeleològiques de Granollers ens honoraren amb la seva visita oferint-nos un dels millors muntatges espeleològics que hem vist darrerament. Es tracta de «La cova del Serrat del Vent», que ja en parlàrem en una altra ocasió en una Crònica. El molt nombrós públic assistent quedà molt satisfet de la conferència per diversos motius: l'excel·lent muntatge, la bona fotografia acompanyada per un fons musical molt adequat, i per la coneixença d'aquesta cavitat —recentment descoberta— de la comarca d'Osona, interessantíssima pel seu aspecte hidrogeològic perquè s'ha convertit en la segona cova més llarga de Catalunya amb més de 3.000 m.

—16 de juny: A l'Hostal del Fum de la nostra ciutat, tingué lloc un sopar de Germanor amb motiu de l'acabament de tots els actes inaugurals del nou local. Va ésser un sopar molt agradable i animat on hi assistírem molts dels nostres consocis.

45 MARXA EXCURSIONISTA DE REGULARITAT DE CATALUNYA

El dia 24 de maig tingué efecte la 45 Marxa Excursionista de Regularitat de Catalunya que transcorregué per les valls i les carenes de la Comarca del Ripollès i Serres de Montgrony. L'organització va anar a càrrec del Grup Excursionista de Campdevànol. Participaren a aquesta popular i concorreguda Cursa i representaren a la nostra entitat tres equips, formats per Jordi Llonch - Eduard Torres; Josep Morera - Maria Lluïsa Domínguez i Martí López - Josep Arola. Aquests consocis nostres, obtingueren les següents classificacions entre els 614 equips concurrents: 53,126 i 128 respectivament. El nostre Centre obtingué el 17 lloc entre la totalitat de 28 entitats que hi participaren.

50 DIADA DE GERMANOR A «EL GUITART»

Per Francesc DALMASES i CAPELLA

Amb aquesta invitació convidàvem als nostres associats:

CONVIT

«Enguany el nostre convit és doblement significatiu atès que la DIADA aconsegueix la cinquantesena edició.

Sense estridències i amb perseverància, aquesta manifestació anyal emmarcada en les activitats principals del CENTRE, culmina una fita important.

Continua vigent l'idealisme que mogué als nostres antecessors a iniciar aquestes trobades multitudinàries on de manera indiscriminada s'hi aplega tot individu que considera la relació interpersonal com a element essencial de la seva existència.

En els nostres temps, qual la solitud i la incomunicació configuren la vida quotidiana de la societat, es fa més patent la necessitat de potenciar aquests actes.

Excursionisme i GERMANOR, simbiosi d'un estil d'entendre les coses. Resposta a una necessitat social que ens faci invulnerables davant d'un món en crisi.

Socis, simpatitzants i amics; incorporeu-vos a l'àmplia anella d'amistat que forjarem al redós de les nostres muntanyes i enmig de la primavera esclatant.

Us hi esperem.»

Manel Planxat i Villacampa

NOCES D'OR DE LA NOSTRA DIADA!! Els dies 30 i 31 de maig hem celebrat la 50.ena diada de germanor a El Guitart. La ressenya de la 1.ª diada celebrada a l'any 1921, començava així:

«Si el nostre humil Arxiu tingués planes d'or, que bé podria posar-s'hi aquesta Diada!! Donava bo de veure des de primeres hores de la matinada la carretera del Pantan, el camí de la Corba i altres indrets que es dirigeixen a l'Obac, curulls d'excursionistes freturosos de gustar aquell dia que començava esplèndid com fet a posta.»

Enguany, durant tot el dissabte, anaren arribant participants i plantant les respectives tendes. Hem d'observar de que una de les primeres en plantar-se fou la d'un consoci de la casa, n'Isidre Suana, el qual lluí la mateixa tenda que plantà l'any 1921 a l'Obac.

En el foc de camp hi hagueren diverses participacions, entre elles una del Grup d'Esplai, que ens animà la vetlla. També els de la S.I.S. que guanyaren el premi dels espontanis. Acabà tot ballant diverses danses i amb un «cremat».

El matí no férem com els participants de l'any 1921 que marxaren de Terrassa a les 4 de la matinada, sinó que hem estat despertats per una «traca» i un toc de diana amb trompeta a dos quarts de vuit del matí.

Seguim amb la ressenya de l'any 1921: **«Febo havia aixecat ja el cap i no era cas que la seva ardent mirada ferís els nostres bons concursants a la marxa excursionista, i així**

doncs quan encara la seva mirada era placèvola i innocentona, va començar la Marxa Excursionista.»

«A dos quarts de vuit del matí sortiren els equips per les Alzines del peu de la casa de l'Obac, emprant la pujada cap a la carena veïna, pou del Glaç, mal Pas, collet de les Tres Creus, Porquerissa i font de la Pola, reposant-s'hi deu minuts i retorn per la Porquerissa, Tres Creus, canal de Mura, font de la Portella, Casa Vella, i arribada a les alzines d'enfront de la casa de l'Obac.

L'equip n.º 7 deixà de presentar-se i l'equip n.º 16 hagué de retirar-se per indisposició d'un dels «equipiers».

Una vegada recollides totes les dades que amb la seva justa cooperació portaren els controls, hivant-se resolt petites reclamacions d'acord i conformitat amb els mateixos reglaments, el jurat va emetre la següent classificació. Premi especial per a parella mixta i les dues medalles de plata corresponen a l'equip Vergés-Altayó. La Copa Secció d'esports de neu i d'alta muntanya i les dues medalles de plata l'obté l'equip Rigol-Grané classificat en primer lloc. L'equip Coma-Font els corresponen les dues medalles de plata, com a guanyadors del segon lloc. Les dues medalles de bronze a l'equip Serra-Feiner classificat en el tercer lloc. El jurat va creure convenient crear un nou premi consistent en dues medalles de bronze per l'equip Torredemer-Marimon, tenint en compte la insignificant diferència de 10 segons amb l'equip anterior. I també un altre premi per a premiar la col·laboració de la parella mixta Brossa-Mach.

Arribats els marxadors, els controls i els espectadors que a diferents indrets s'havien situat, cridats pel so acompassat de la campana de l'esglesieta, a les onze tingueren la missa.»

Els nostres marxadors de la 50 diada ho feren a les vuit del matí anant des del Guitart fins a dalt a la urbanització dels Caus i retornar, quedant en primer lloc en Jordi Mangot, en segon lloc en Jordi Badiella i el tercer lloc per n'Heremies Busqué. Les fèmines ho feren amb un recorregut més reduït quedant en primer lloc na Luci Morera i en segon na Presentació Gómez.

A l'any 1921 tingueren la Missa «resada per el Rvnt. P. Solà, Sch., quedant tot seguit insuficient la capelleta per a inquirir tota la gent que desitjava cabre a dintre. I quina nota més plena de llum i de color va ésser la sortida de Missa! Les nostres damiselles quan es posen serioses, tanmateix són ben escaients.»

Nosaltres enguany també hem tingut la celebració de la Missa per als que han volgut assistir-hi, i també una Gynkama per els grans, una pels petits, competició de Petanca, lluita a la corda, concurs de pintura ràpida pels menuts, concurs de rams i flors boscanes, una cursa de Bicicleta-Cross...

A les 9 tocases es serví una Xocolatada amb coca per a tothom. Cal esmentar que els guanyadors de la petanca foren la parella Eugeni González - Cari Resbier, en primer lloc, i la parella Maties Masip - Montserrat López, en el segon. En Bicicleta-Cross obtingueren medalla en Joan Purull, Josep Serrano, Jordi Ventura i en Santi Roset. En el concurs de rams de flors boscanes n'Eva Sagalés obtingué el premi d'artístic i n'Anna Fitó el premi de varietat, a més de dos accèssits, un per n'Anna Carretero i l'altre per na Carme

Pascual. Pel que fa a la lluita amb la corda, l'equip d'en Jaume Centelles obtingué el premi per la categoria de seniors, l'equip de na Maria C. Vilà per la categoria de fèmines i l'equip d'en Francesc Morales per la categoria de juniors.

En la Gynkama per els grans, els que millor passaren les proves —que no eren pas fàcils— van ésser la parella mixta Gemma Sellarès - Domènec Serret, en primer lloc, i la parella Carles Martín - Xavi Bellés en segon lloc.

La pintura ràpida també tingué els seus guanyadors que donaren el mal de cap corresponent per decidir a qui haurien d'otorgar els premis, per el grup de 4 a 7 anys el primer premi va ésser per en Víctor Segarra, el segon, David Camanyes, i el tercer, Laura Ruiz. Dins el grup de 8 a 10 anys, el primer, segon i tercer premi van ésser per n'Oriol Puigantell, Neus Sànchez i David Llovet, respectivament. Per el grup de 11 a 14 anys, F. Xavier Camanyes, Francesc Morales i Ignasi Soriguera obtingueren els premis corresponents.

La Gynkama dels menuts, obtingueren premi Toni Garriga, Josep Vilamitjana, Cristina Pons, Gemma Vintró, Ferran Argilés, Miquel Pitarch i Margarida Moix.

I com a cloenda de repartiment de premis, els de la tenda més ben parada dins la modalitat de «Xalet» i «Canadenca». Aquí ens tornem a trobar amb «l'avi» n'Isidre Suana al qual se li otorga una menció especial pel motiu que ja hem esmentat abans, haver participat en totes les 50 diades de germanor amb la mateixa tenda.

Després de tots els concursos del matí, vingué la part gastronòmica i que la ressenya de l'any 1921 diu així:

«A cada ombra hi havia una cassola apetitosa i al seu voltant uns quants animosos gastròfils. Això també donava bo de beure i més de menjar. Ja després de dinar, cosa molt material però indispensable, van reunir-se tots els concurrents a la Diada a un ombrívol paratge i va començar-se una petita Sessió Folklorica.»

La ressenya continua amb una part d'actuació que amb el pas del temps s'ha perdut. Diu així: «... va començar-se una petita Sessió Folklorica donant-se a conèixer les millors rondalles presentades al concurs. En Pere Sala va explicar la seva, titulada «la serp del brillant» amb una gràcia especial ben seva. Aquesta rondalla és recollida a Sampedor. En Domènec Vall, llegí la seva que es titula «El salt de la núvia» recollida a Puig-graciós; no cal dir que el xicot va ésser molt graciós llegint-la. Una llegenda referent a «El Farell» va ésser molt ben llegida per en Joan Ramoneda, i n'Isidre Suana llegí la per ell presentada «El casament en les neus» amb una «soltura» admirable que bé s'ho mereixia aquesta formosa rondalla recollida en les fredes Valls del Pirineus.

Les altres rondalles presentades no varen llegir-se car s'hauria fet la sessió interminable. De les quatre llegides correspon: el primer premi a en Pere Sala i el segon a n'Isidre Suana. No cal dir que tots quatre varen ésser força aplaudits després de les seves lectures palesant els oients la seva aprovació. Actuava de «menager» el secretari d'Arxiu i era ensems l'amo del «pito.»

Després de dinar, i a mitja tarda, començaren les sardanes i el repartiment dels premis esmentats.

La ressenya de l'any 1921 continua així: «El so estrident de les tenores que, segons els músics, les afinen (ningú ho diria) va ésser la senyal de que anaven a començar-se les Sardanes i allà a l'era s'iniciaven rodones que acompassadament i silenciosa anaven eixamplant-se i fent encomanadissa aquelles ganes de la dansa nostra. Jo crec que la cobla «Trullassus» va superar-se a si mateixa, car aquells «Esclats de joventut» i aquella «Pluja de flors» en plena Natura feien espurnejar els ulls de gaubança i hom se sentia feliç, oi més quan la mà troba altra mà amiga...»

Enguany i a la tarda, a l'hora de les sardanes la concurrència fou crescuda i animada i també es feren rodones encomanant les ganes de ballar la nostra dansa.

Els dies foren esplèndids, tant el del dissabte com el del diumenge, el Sol ens acompanyà durant el dia i els estels durant la nit.

El nombre d'inscrits o de participants a la diada fou d'uns 500 i donava bo de veure'ns a tots contents i satisfets d'haver pogut celebrar en Germanor la 50 diada.

Moltes cares conegudes, d'altres que feia temps que no es veien i estaven contents de retrobar-se.

El final de la ressenya de l'any 1921 bé pot valdre per acomiadar aquesta i moltes d'altres que podran venir. Diu així: «**Qui no recorda les cares rialleres davallant la muntanya de l'Obac? No havia de preguntar-se, no, si els havia estat plaent la Diada, l'empremta de la felicitat aconseguida estava ben manifesta de tots i arreu senties a preguntar: QUAN HI TORNAREM?**»

Nota: La ressenya correspon a l'Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa del Juliol de l'any 1921.

EXPOSICIÓ DE RELLEUS DE TERRECOTA

Dels dies 1 al 15 de Juny s'exposaren en el nostre nou local social un conjunt de 36 obres de paisatges de Catalunya i Pirineu Aragonès, realitzats amb una difícil, pacient i original tècnica de terracota. L'autor de les quals, és l'admirat imatger i pessebrista de Castellar del Vallès, Sr. Llorenç Ferrer i Ribes. Aquesta original mostra fou molt admirada i lloada per la nombrosa successió de visitants locals i forans que acudiren a visitar-la.

FESTIVITAT DE SANT BERNAT DE MENTHON

Enguany aquesta Festivitat, va resultar força interessant, doncs van ésser un bon nombre de socis de la nostra Entitat que hi assistiren juntament amb la Coral Egara de Ràdio Terrassa, que ens oferí un concert a la mateixa església de la Mola un cop acabat l'ofici, donant més relleu i completant més la Festa.

Després de la benedicció dels estris de muntanya i de la simbòlica processó de Sant Bernat pels voltants de la Mola, com cada any un «petit» grup representatiu de la nostra entitat, va realitzar l'escalada de la Cova del Drac, finalitzant la diada amb un dinar de Germanor a Can Pobra.

XXXIII CAMPAMENT D'ALTA MUNTANYA 1981

Aquest any, després de cercar diferents indrets, per la instal·lació del XXXIII Campament, ens decidírem finalment per la Vall de Bujaruelo, on ja s'hi celebrà per les vacances del 1970, que si bé les excursions resulten una mica apartades, tenia contràriament una sèrie de factors a favor, com són les comunicacions, un ampli lloc d'acampada, bona pista per arribar-hi, aigua abundant, etc.

Fent un petit recull del transcurs del Campament, enguany va tenir un seguit «d'emocions» que no havíem tingut anteriorment, doncs a més de tot el que acostuma a passar en la vida quotidiana del Campament, vam rebre la visita d'un «llamp». Va provocar un petit incendi, i una certa inquietud entre els acampadors.

Una altra anècdota a destacar, fou la forta ventada que ens desmuntà la cuina, sense més conseqüència que un bon ensurt i l'haver d'intallar-la de nou.

En quant a excursions i ascensions, no obstant i ésser una mica apartades i llargues des del Campament, no per això van deixar de fer-se. Ascensions al Vignemale, Mont-Perdut, Casc, Cilindre, Marborè, Taillon, Tendeñera, etc., també es visitaren les Grutes de Casteret, es feren travessades de Goritz a Serradets i moltes altres excursions portades a terme per bon nombre d'acampadors.

La Comissió, per la seva part i en nom del Centre, vol agrair a **tots aquells consocis** que de bona voluntat van col·laborar en les tasques que comporta un Campament com el nostre; cal destacar sobretot, la feina de la cuina, després d'una sèrie de «circumstàncies» que tots els assistents van poguer constatar enguany.

biblioteca

OBRES INGRESSADES PER DONATIU:

- Cartografia i Bibliografia de la 45 Marxa Excursionista de Regularitat de Catalunya. Cedita pels organitzadors: G.E. Campdevàno.
- «FESTA DE LA POESIA 1981». Editada per la Junta de la Xarxa de Biblioteques Soler i Palet. Terrassa. Donatiu dels editors.
- «ROSA PUIG». Opuscle d'homenatge d'aquesta notable compositora terrassenca. Editada i oferta per la Comissió dels Actes.
- «GOIGS DEL GLORIÓS BISBE I MARTIR SANT SADURNÍ, QUE ES VENERA A LA SEVA CAPELLA DE PROPIETAT DE SOBREGRAU, PARRÒQUIA DE GALLIFA, BISBAT DE VIC. SA FESTA A 29 DE NOVEMBRE». Donatiu d'un consoci.

- «GOIGS A LLAOR DE SANT LLORENÇ, MÀRTIR. PATRÓ DE LA VILA DE SANT LLORENÇ DE MORUNYS». Donatiu d'un consoci.
- «GOIGS DE NOSTRA SENYORA DELS COLLS, VENERADA EN LA SEVA CAPELLA DE L'ESGÉLSIA PARROQUIAL DE SANT LLORENÇ DELS MORUNYS». Donatiu d'un consoci.
- «CAMÍ DE SANT JUST DESVERN A SANTA CREU D'OLORDE. ITINERARI GEOGRÀFIC». Editat per la Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc —S.E.A.S.— Ofert pels editors.
- «LA BURRA ESPATLLADA». Autora: Lali Cistaré, finalista del Premi Víctor Català. Donatiu de la Sra. Madrona Urrit i Màs.
- «TERRASSA 1980». Col·lecció anual. Autor: J.M. Riera. Pròleg: J. Puig i Arnaus. Apèndix: J. Verdaguer. Editat per Arxiu Tobella, Terrassa. Donatiu dels editors.
- «DE LA NOSTRA FESTA MAJOR». Editat per l'Exm. Ajuntament de Terrassa. Festa Major del 1981. Donatiu dels editors.
- «FESTES I TRADICIONS». Calendari Estiu-Tardor 1981. Editat per la Conselleria de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. Donatiu dels editors.

OBRES INGRESSADES PER ADQUISICIÓ:

- «L'ESQUÍ DELS GRANS ESPAIS». Autor: Joan Garrigós.
- «GEOLOGIA PAS A PAS». Autor: Jaume Gallemí i Paulet. Llibres de Butxaca n.º 15 i 16. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 1981.
- «SENDERS DE GRAN RECORREGUT; n.º 7. LA SEU D'URGELL - COLL DE LA TEIXETA». Edita: Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.
- «SENDERS DE GRAN RECORREGUT; N.º 7. TIVISA - PAULS». Editats per la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.
- «BACHIMALA - COTIELLA, etc.». Guia i gràfic al 1:25.000.
- «ORDESA, VIGNEMALE, MONT PERDUT, etc.». Guia i gràfic al 1:40.000.
- «PANTICOSA, FORMIGAL, etc.». Guia i gràfic al 1:25.000. Editorial Alpina. Granollers.
- «PALLARS - ARAN: Guia dels Encantats, Peguera, Besiverri, Colomers, Mauberhe». Autors: Agustí Jolís i M.ª Antònia Simó de Jolís. Editorial Montblanc. —C.E.C.— Barcelona 1971.
- «GRAN GEOGRAFIA COMARCAL DE CATALUNYA»:
 - I. - Osona i e l Ripollès.
 - II. - El Bages, El Berguedà i el Solsonès.
 Edita: Gran Enciclopèdia Catalana, S. A. Barcelona 1981.

OBRES INGRESSADES PER SUBSCRIPCIÓ:

- «ANUARIO DE LA F.E.M.: 1980».
- «AL VENT». N.º 39, 40, 41..
- «CARAVANING». N.º 2, 3.
- «CAVALL FORT». N.º 448 al 458.
- «CIENCIA». N.º 5, 6.
- «EL CORREU DE LA UNESCO». N.º 36, 37, 38, 39.
- «FOCUS». N. 0.
- «MUNTANYA del C.E.C.». N.º 711.
- «PEÑALARA». N.º 423, 424.
- «PYRENAICA». N.º 122.
- «SERRA D'OR». N.º 258 al 263.
- «TRETZEVENTS». N.º 371 al 381.
- «VERTEX». N.º 79, 80.
- «XARXA». N.º 1.

PUBLICACIONS DE LA NOSTRA ENTITAT:

- «PROGRAMA DE LA 50 DIADA DE GERMANOR A EL GUITART. 30-31 Maig 1981».
- Reimpressió en Facsímil del Programa de la Primera DIADA DE GERMANOR a l'Obac, el dia 26 de Juny de l'any 1921.
- «SABEU QUÈ ÉS EL CENTRE?» Opuscle d'informació i captació de socis.
- «PROGRAMA DELS ACTES INAUGURALS DEL NOU LOCAL SOCIAL».
- «ARXIU DEL C.E.T.». N.º 23 —S.I.S/8. Corresponent a Març del 1981.
- «ARXIU DEL C.E.T.». N.º24. Corresponent a Gener-Abril del 1981.
- «PRESENTACIÓ DEL V.è CONGRÉS EXCURSIONISTA CATALÀ 1981». Convocat per la F.E.E. de Catalunya i organitzat pel Centre Excursionista de Terrassa i promogut pel Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Direcció General de la Joventut de la Generalitat de Catalunya i per l'Exm. i molt lltre. Ajuntament de Terrassa.

secció d'esquí

ASSEMBLEA ANUAL REGLAMENTÀRIA

El dia 9 de juliol del 1981 es va celebrar a l'estatge social de la Secció d'Esquí, l'Assemblea anual de la secció.

Sota la presidència d'en Narcís Duran i Brualla, comença la reunió amb la lectura de l'acta de l'Assemblea anterior, que és aprovada.

Seguidament és llegida la memòria de les activitats del curs, que mereix l'aprovació de l'assemblea.

Tot seguit és presentat l'estat de comptes de l'exercici que és aprovat, amb la salvetat d'un punt que cal aclarir.

El punt següent de l'ordre del dia parla de la presentació de candidatures per la presidència, i com que no se n'ha presentat cap, en Narcís Duran accepta continuar un any més, i presenta la junta, que queda:

President:	Narcís Duran i Brualla
Vice-president:	Jordi Serra
Tresorer:	Ismael Freixas
Secretaria:	Jaume Roura
Vocal Competició:	Juli Batallé
Vocals Cursets:	Eduard Soranells Josep M.ª Serrano

És presentat el programa pel curs proper i el pressupost necessari per poder desenvolupar-lo, que després de vives controvèrsies és aprovat.

Calgué arribar a la votació per tal de fixar la quantia de l'augment de la quota pel proper curs.

En l'apartat de precs i preguntes es registraren les intervencions dels socis Srs. Juli Batallé i Jordi Serra.

CRONICA D'ACTIVITATS

CURSETS D'APRENTATGE I PERFECCIONAMENT

Aquests cursos han pres una força extraordinària, i ens agrada deixar constància de que enguany han vingut a esquiar en els nostres cursets unes tres-centes persones, des de les edats de 3 anys i mig, fins als 60... i escriu.

El dia 15 de febrer es celebrà la prova o cursa de cloenda de curs, en la que hi participaren 180 cursetistes, que demostraren l'efectivitat de l'ensenyament rebut, i quins guanyadors foren els socis següents:

Cristina Lòpez, Roger Casanovas, Núria Serrano, Carles Pons, Ester Garcia, Santi Argemí, Olga Tintoré, Xavier Pons, Neus Garcia, Marta Verdera, Marià Dinarès, Paola Piera, Toni Quera, Carme Fitó, Alfons Plana, M. Núria Costa, Miguel Argemí, Rosa Soler, Ferran Bach-Esteve, Eulàlia Hernández, Francesc Dalmases, Fabiola Velasco, Úrsula Bach-Esteve, Josep Argemí, Anna Maria Costa, Pep Cunill, Carme Colomer, Jaume Torres, Neus Serra, Llorenç Jorba, Ignasi Soriguera, Pili Colom, Pepi Zamora i Víctor Colomer.

El dia 10 de maig, i coincidint amb els actes inaugurals del nou estatge social, es celebrà el lliurament de premis als guanyadors i participants a aquests cursets, i amb la sala plena de gom a gom es projectà la pel·lícula del curs.

EXCURSIONS AMB ESQUÍS

Acabades les sortides dels cursets, s'organitzaren excursions collectives a la Vall d'Aran, amb 50 participants, a Porte-Piumorens, amb 60 participants, i a l'estació francesa dels Alps, La Plagne, amb 29 participants.

SOPAR DE CLOENDA DE TEMPORADA

Reunits, segons tradició, en un restaurant de la ciutat, vam donar acomiadament a la temporada d'esquí 1980-81, que, com ja comença a ser habitual, ha estat terriblement escassa de neu. L'assistència va ésser de 120 associats. En el transcurs del sopar es procedí al lliurament dels premis als guanyadors dels campionats de Terrassa d'esquí alpí, i els premis a la superació i voluntat a aquells corredors que se'n feren mereixedors.

LLIURAMENT DE PREMIS DELS CAMPIONATS DE CATALUNYA D'ESQUÍ ALPÍ

La Federació Catalana d'Esports d'Hivern, va tenir la deferència de proposar a la nostra entitat com a seu de l'acte de lliurament de premis de la més important prova de l'esquí català, com són els nostres Campionats Nacionals. El dia 17 de juny i amb la presència del Sr. Rafael Torras i Làzaro, president de la Federació Catalana i del Sr. Joan Soler Tràmunt, regidor de la ciutat, es procedí al lliurament assenyalat, repartint-se també els premis de la prova Regional Infantil d'Slalom Gegant organitzada per aquest Centre, així com també els premis dels oficinosos Campionats de Catalunya d'Esquí d'Herba.

GRUP D'ESQUÍ DE FONTS

Memòria 1980 - 1981

Fou una temporada que en algun aspecte ens sortí capgirada. Així, les proves del calendari de la Federació Catalana hagueren de celebrar-se a Sant Joan de l'Herm, perquè la neu, caiguda de forma desmesurada i a destemps, el torb, i les altes temperatures dei-

xaren impracticables les pistes dels Rasos de Peguera i de Cap de Rec, on n'hi havia de programades. Dues competicions dels Campionats de Catalunya, previstes a Cap de Rec, a la Cerdanya, el Gran Fons 30 qm. homes, i 10 qm. dones seniors, i els relleus per equips d'entitats, no pogueren disputar-se. I, a les pistes de Sant Joan de L'Herm, algun dia la neu fou escassa.

Esquiadors del Centre, en nombre de 14, aprofitaren un curs i gaudiren de l'estada a la neu, a Sant Joan de L'Herm durant els dies 27 de desembre al 4 de gener. Foren eficients monitors els consocis en Narcís Serrat i Miquel Prat, que, aprofitant les vacances de Nadal i Cap d'Any de l'equip de l'estat espanyol al qual pertanyen, impartiren amb entusiasme els seus coneixements tècnics i físics als assistents.

Cal dir que el nivell tècnic que han assolit els nostres corredors és actualment, en conjunt, considerable, i les classificacions i temps aconseguits, acceptablement bones. Igualment, hem de destacar la gran companyonia de que com sempre, donaren prova i gaudiren compartint la joia de qualsevol moment, tant en els viatges, durant l'estada al refugi les vesprades i llargues nits, a l'acte de les competicions, durant les passejades, com a l'hora del descans i contemplació.

Les nostres Rosa Prat i Montserrat Tapias encetaren la temporada i el contacte amb la neu assistint a un curs d'entrenament organitzat per la Federació Catalana a Sant Joan de L'Herm els dies 14 al 20 de desembre.

Tretze corredors i quatre corredores amb llicència prengueren part a proves i es classificaren.

Seniors: Rosa Prat, Miquel Prat, Montserrat Prat, Salvador Prat i Narcís Serrat.

Juniors: Joaquim Benet, Cesc Jordan, Ruben Jordan, Andreu Ortega, Roger Prat, Jordi Roca, Manuel Sorolla, Montserrat Tapias, Montserrat Vera i Jordi Vera.

Infantils: Marc Jordan i Daniel Prat.

Les competicions en què participaren, foren les següents:

20 Desembre 80. — A Sant Joan: Prova dels «10 millors».

4 Gener 81. — A Sant Joan: VII Copa Sant Cugat.

25 Gener 81. — A Sant Joan: VII Copa Sant Cugat.

22 Febrer 81. — A Formigueres, França: Prova Corredors Pirinencs.

8 Març 81. — A Rasos Paguera: Jornada dels Rasos.

15 Març 81. — A Sant Joan: Campionat del Vallès.

22 Març 81. — A Sant Joan: Campionat Catalunya, veterans.

En els Campionats de Catalunya, prova individual, la Rosa Prat, en la categoria senior, quedà campiona, i la Montserrat Tapias, en la categoria junior es classificà tercera, i la Montserrat Vera en quart lloc. Els demés corredors aconseguiren llocs prou bons.

Per als Campionats d'Espanya, organitzats per la Federació Catalana, i disputats al Pla de Beret a la Vall d'Aran, del 2 al 7 de febrer, ens seleccionaren tres corredors, en Miquel Prat, la Rosa Prat i la Montserrat Tapias, que amb la seva actuació foren fermes puntals de

l'èxit assolit pels esquiadors de la Federació Catalana. Les classificacions obtingudes foren:

Miquel Prat: Subcampion d'Espanya, distància 15 Qm. individuals.
 Campió d'Espanya, equip de rellevaments.

Rosa Prat: Campiona d'Espanya, distància 10 Qm. individuals.
 Campiona d'Espanya, equip de rellevaments.

Montserrat Tapias: Medalla de bronze, tercera classificada, distància 5 Qm. individuals.
 Quarta classificada, equip de rellevaments.

A la IV Marxa Beret, que es celebrà el dia 8 de febrer, el Centre hi tingué una destacada participació en molts aspectes. Així, hi col·laboraren amb sis associats en la responsabilitat de controls. A més, fou de les més nombroses entre les entitats, amb 28 esquiadors entre corredors i aficionats, que feren el recorregut entre diferents categories i distàncies. En Miquel Prat, aconseguí el segon lloc en la distància màxima de 50 Qm. i dues voltes al circuit, molt ben traçat i d'una bellesa extraordinària, en la qual fou guanyador el seu company en Josep Giró de l'equip d'Espanya, del C.E.C. i esquiador olímpic. La Rosa Prat, afectada d'un fort refredat i de l'esforç de competir als campionats d'Espanya, optà per la distància de 25 Qm. a una volta, havent quedat classificada en segon lloc.

Corredors nostres participaren a diverses proves de categoria internacional i de l'Estat espanyol.

En Narcís Serrat, a la Marathon de la Engandina, a Suïssa, el 15 de març.

En Miquel Prat fou primer a la prova nacional de Panticosa, distància 15 Qm. el 15 de febrer.

La Rosa Prat, tercera a la prova nacional de Granada, el 18 de gener.

Segona a la prova nacional de Panticosa, distància 10 Qm., el 15 de febrer.

En el Campionat de Catalunya de veterans, celebrat a Sant Joan de L'Herm el 22 de març, Eva Sagalés quedà campiona de dames.

Disputàrem també el Campionat del Vallès amb els corredors de Sant Cugat, a les pistes de Sant Joan, el 15 de març, aconseguint el primer lloc la Rosa Prat en seniors i la Montserrat Tapias en junior dames.

Com a última prova de la temporada, el 29 de març, a les pistes d'esquí de fons de Les Bulloses a França, i sota la pluja, 19 participants disputàrem el Campionat de Terrassa, proclamant-se guanyadors en homes en Narcís Serrat, i la Rosa Prat en dames.

Per altra part, en Miquel Prat, com a integrant de l'equip d'esquí de fons de l'estat espanyol, sota la direcció de l'entrenador finès en Sakari Kekki, junt amb en Josep Giró del C.E.C. i en Manolo Ruiz de la Federació Andalus, participà, de desembre a abril, a nombroses proves de categoria internacional per tot Europa, de Noruega a Itàlia, de França a Bulgària. Els resultats obtinguts foren acceptables si considerem que competiren amb figures internacionals i olímpiques de països de moltíssima tradició i practicants d'esquí de fons.

UNIVERSIADA

Cal parlar també com un apèndix d'aquesta memòria de la temporada, de la Universiada 81 en la qual hi participaren els nostres esquiadors fondistes, germans Rosa i Miquel Prat i Sagalés, encara que no ho feren com a socis del Centre ni de la Federació d'Esquí, sinó per la seva condició d'estudiants de Belles Arts i de Ciències econòmiques. Per als països d'un cert nivell cultural, la universiada gaudeix d'una categoria i interès gairebé parella a una Olimpíada.

Per a Espanya, país que en fou organitzador, la major responsabilitat com a participants en l'especialitat de l'esquí de fons, recaigué en l'actuació dels nostres consocis Rosa i Miquel Prat, a la qual hi correspongueren amb un alt sentit d'esportivitat, aconseguint els millors temps entre els corredors espanyols.

La preparació i dedicació amateur d'anys a l'esquí de fons d'en Miquel Prat, amb un lliurament i concentració absoluta al moment de cada prova, li permeté aconseguir unes excel·lents classificacions competint amb alguns dels millors esquiadors del món i del moment. El lloc 19 a la prova de 15 Qm. individual homes, el lloc 26 a la prova 30 Qm. individual homes i la seva actuació dins l'equip de relleus que aconseguí el novè lloc entre 11 països classificats, en donen constància. Cercant una semblança, a títol comparatiu amb l'actuació dels esquiadors espanyols alpins en aquesta Universiada, podem dir que amb els resultats obtinguts, els esquiadors de fons els igualaren.

En quant a la Rosa Prat, disposà de 15 dies escassos de temps de preparació a les ordres de l'entrenador finès en Sakari Kekki, per a procurar competir amb un mínim de força i tècnica amb les millors esquiadores fondistes, algunes olímpiques, dels països participants. Difícil i compromès ho tenia, i malgrat el seu interès i esforç, els llocs obtinguts foren el 35 en la distància de 5 Qm. dones, el 29 en la distància de 10 Qm. dones i el 9 en l'equip de relleus, propers a la cua de les classificacions, per davant, però de corredors d'Alemanya.

Aquesta Universiada, que es celebrà durant els dies 24 de febrer al 3 de març, al Pirineu aragonès, repartí cada especialitat d'esquí a una estació diferent, amb l'equivoca pretensió de promocionar-les. Amb semblant programa, les proves de fons correspongué disputar-les a Panticosa, lloc del tot impropí per la manca de planures, sobre unes pistes accidentades, mal preparades, amb brutals desnivells i girs bruscos i de passos estrets, talment tobogans. Això, sens dubte restà bellesa a la competició i creà enuig entre els participants, essent conseqüència de nombrosos abandonaments per les lesions i trencament de bastons i esquís, cosa impròpia en una especialitat, el fons, que destaca per la seva rítmica.

secció d'investigacions subterrànies

EL NOU ESTATGE DE LA S.I.S.

En començar-se a agençar el nou local de la nostra entitat, es distribuïren els estatges per a cada secció i començarem a treballar en el nostre. Així, després de molts esforços i treballs, el dia 2 de juliol s'inaugurava solemnement tot tallant la cinta la Sra. Cristina Balbè, esposa del nostre president del Centre. Hi hagué xampany i pastes per a tothom. Després, Enric Prat i Balaguer, fundador de la S.I.S. i membre Honorari, ens oferí una xerrada sobre la fundació de la secció. Acompanyat de Salvador Vives, junt amb una sèrie de diapositives, feren un resum de les activitats de la S.I.S. des de 1968 fins el 1981. Per acabar es projectà la pel·lícula del XVIII Curset d'Iniciació a l'Espelologia.

El dilluns de Festa Major, dia 6 de juliol, aprofitant la festa de la S.I.S. del C.E.T., es va fer un sopar per celebrar la inauguració del nou estatge. En el transcurs del qual s'oferí una placa al Sr. Pau Pérez, membre de la nostra secció i president de la Federació Espanyola d'Espelologia. Aquesta placa, que lliurà el nostre president de la secció Jordi Centelles i Jover, era amb motiu de la seva important tasca al davant de l'espelologia catalana, ja que ha estat president durant més de sis anys. El substitut de la presidència de la Federació Catalana, Salvador Vives, també consoci nostre, adreçà unes paraules demanant l'ajuda del Centre per tirar endavant la S.I.S. i agraint els donatius rebuts per membres de la S.I.S. per arreglar el nou local. Antoni Serra, president del Centre, acabà el torn de paraules elogiant la S.I.S. i animant-los a que la seva activitat no minvi, en bé de l'espelologia i de la nostra entitat.

Cal dir que per tal d'arreglar l'estatge de la S.I.S. s'obrí una campanya de donatius i en total es reberen 63.366 pessetes. Això cal agrair-ho de tot cor.

CAMPANYA D'ESTIU A COTIELLA (Osca)

Durant el mes d'agost d'aquest estiu, un equip format per membres de l'Equip de Recerques Espeleològiques de l'Agrupació Excursionista de Catalunya i de la S.I.S. de la nostra entitat realitzaren una intensa campanya a la zona del Cotiella (Osca). Fa anys que es ve explorant aquesta zona però darrerament els resultats no han estat molt satisfactoris. Aquest any, però, s'ha descobert una interessant cova anomenada «A-88», amb més de dos quilòmetres de recorregut. Les exploracions continuaran.

SALVADOR VIVES I JORBA, PRESIDENT DE LA FEDERACIÓ CATALANA D'ESPELEOLOGIA

El nostre company Salvador Vives i Jorba, ex-president de la S.I.S. i vocal de l'actual Junta, ha estat elegit nou president de la nostra Federació Catalana d'Espelologia. La seva candidatura va ésser elegida quasi per unanimitat, sense cap vot en contra. L'Assemblea es celebrà a Barcelona el propassat dia 14 de juny. Els qui coneixem en Salvador Vives, sabem de la seva vàlua i creiem molt merescut aquest honor de presidir l'espelologia catalana. Un veritable honor per a la nostra secció ja que l'anterior —en Pau Pérez— també ho era, i ara ha obtingut la presidència de la Federació Espanyola. Els hi desitgem molta sort en la seva tasca i que beneficiarà sens dubte la nostra secció.

DECORACIÓ

ELLSA, S. A.

Ctra. Martorell, 58

Telèfon 788 39 44

CAMISERIA I CONFECCIONS

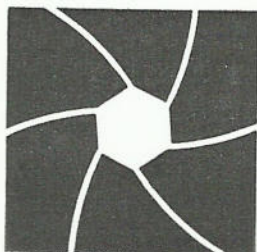
ORLEY

de VÍDUA PRAT

Sant, Pere, 29

TERRASSA

Telèfon 788 55 51

FOTOGRAFIA
INDUSTRIAL
Y PUBLICITARIA

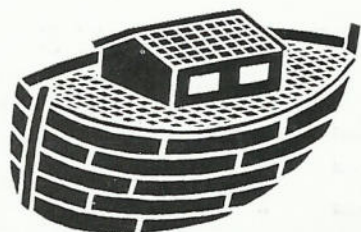
**VIRGILI
VERA**

VALLPARADIS, 113/115
TELF. 784 08 62
ESTUDIO 788 95 39
TERRASSA

FOTOS

francino

Carrer Major, 9
Telèfon 780 23 11
TERRASSA

L'ARCA

Les Parres, 20

- Telèfon 788 42 61

TERRASSA

VENDA DE PEIXOS TROPICALS
OCELLS EXÒTICS
CANARIS
AQUARIUMS, GABIES I AUXILIARS
INSTAL·LACIÓ DE TOT TIPUS
I CLASSE D'AQUARIUMS I GABIALS

esports
ALPINS

**INTER[®]
SPORT**

TERRASSA
Telèfon 784 09 22
Rutlla, 31

SABADELL
Rambla, 116
Telèfon 725 47 67

Ctra. N. 150 - Km. 14,700
SPORT CENTER